

ARADI KÖZLÖNY

52. évfolyam, 239. szám.
1937. október 21, csütörtök.

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF
1897—1932.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Arad, Bulev. Regele Ferdinand 4.

A pánik szele

süvölt Newyorktól Prágáig a világtőzsdéken és mialatt a nemzetközi helyzet egyre feszültebbé bonyolódik a londoni konferencián, szinte zuhanásszerűen csökkennek a nehézipari értékpapírok tőzsdéi árfolyamai úgy Newyorkban, mint Zürichben és Párisban éppugy, mint Londonban, vagy Budapesten. Ugy látszik, megváltozott a világ sorja s már a nemzetközi nagytőke is Norman Angellre hallgat, aki először merete megfogalmazni a mondatot: „Rossz üzlet a háboru, minden horribilis konjunktúra-nyereségének ellenére is!”

Ime, így válik semmivé egy régi, kipróbált eljárás a nagy vagyonok könnyű összeharásolására: a modern tőzsdéket függetleníti magát a spekulációban is a nemzetközi diplomácia légnyomásmérőitől. A világtőzsdék a legszokatlanabb módokon reagálnak a kilenchatalmi értekezlet, a japán-kinai fegyveres konfliktus, a spanyol önkéntes-landok hireire és kiszámíthatatlanul megbízhatatlanná vált a háborus spekuláció egész üzletága, akár „à la baisse”, akár „à la hausse”. A newyorki Wall-Street például tőzsdépánikkal felelt Roosewelt csikágói beavatkozási beszédére, holott az eddigi spekulációs elvek szerint igazán konjunkturára kalkulálhattak volna, főleg a nehézipari papírok értékpiacon: viszont Londonban is ugyanakkor tört le az egész spekuláció, amidőn a nehézipari nyersanyagárak egész vonalán jelentős áremelkedések mutatkoztak. Sokan úgy magyarázzák ezeket a jelenségeket, hogy a nagytőke nem hajlandó részt vállalni a politikusok politikai spekulációjából, s nem hajlandó finanszírozni a világpolitikai kalandokat. Ugyanigy az angol nagytőke sem hajlandó figyelmen kívül hagyni a Földközi-tengeri kérdést, mit Olaszország magatartása jelent, amidőn akár a spanyol, akár a japán-kinai ügyek kerülnek eszcompra Zürichben, vagy Londonban. A nagytőkének egyformán komoly érdekeltiségei vannak Spanyolországban is. Kinában is és azt a gazdasági konjunkturát, amely egyelőre csak a nemzetközi statisztikák számoszlopai között mutatkozik, de még nem érhetett el a még mindig világháborút-sínylő milliós tömegekig: ezt a csöndesen fejlődő konjunkturát nem hajlandó veszélyeztetni sem Roosewelt, sem Chamberlain gesztusaiért.

A Wall-Street és a londoni City ujszerű együttműködése a gyakorlatban valóban Norman Angellre látszik igazolni, bizonyos értelemben a háborus nehézipar nyilvánvaló érdekeivel szemben is és ez a jelenség ha nem is a legörvendetesebb a tőzsdéjatek változóságainak kiszolgáltatott kis részvénytulajdonosok szempontjából, magasabb közgazdasági erkölcsi szempontokból annál megnyugtatóbb, mert arra utal, hogy a nemzetközi nagytőke nem vállalja ma sem a „nagy ugrásokat a sötétségbe”. A politikai zavaros vizek vídám halászáinak konjunkturája. — lásd a hírheft Barmat — fivérek esetét a Belga Nemzeti Bankkal, — végérvényesen lezártnak látszik, mert mindig számolni kell a mindenkor viszonyok mindenkor rexistáival, akik gyönyörrel provokálják a minél hangosabb botrányokat, hogy ezekkel is, — a közéleti tisztaság látszatvédelmében, — a saját

Fényes külsőségek között, külföldi előkelőségek jelenlétében

Hétfőn léptetik elő hadnaggyá Mihai nagyvajdát

— Pál régensherceg és Rydz Smigly marsall a vendégek között —

Bucuresti, október 20. Hétfőn a kormány tagjai Sinaia-ba utaznak, ahol résztvesznek Mihai nagyvajda tiszteletére rendezendő ünnepségen. Ez az ünnepség jóval túlnő a nemzeti ünnepek szokásos keretén és azon résztvesznek az ország szövetségeseinek s barátainak képviselői is. Pál jugoszláv régensherceg Flandra herceg, s belga király testvére, s svéd trónörökös, Rydz Smigly marsall, Georges tábornok, a francia nagyvezérkar helyettes főnöke, Sirovy tábornok, a csehszlovák hadsereg felügyelője. A sinaiai ünnepségen Anliát Sir Georges Jeffres és Arnold alezredes képviselik. Belgiumot Gaffint báró képviseli, Lengyelországot Tzeleczy ezredes és Krzekowsky kapitány képviselik, Svédországot képviselőként Hugó Montgomery tábornok jelenik meg Sebastian Wilhelm kapitány társaságában, Görögországot pedig Marcos Dracas tábornok és Stoirias ezredes képviselik, míg Törökországot részről Mazlam Iskara tábornok jelenik meg.

A sinaiai ünnepség után a kormány munkájában néhány napi pihenő lesz.

Mihai nagyvajda hadnaggyá való előléptetésénél valamennyi megye küldöttségei is megjelennek. A fővárosi északi pályaudvarról október 24-én különvonat szállítja a meghívottakat Sinaia-ba. Az ünnepség előkészületeit az udvari marsall irányítása mellett végzik. A külföldi vendégeket hivatalos fogadtatásban részesítik.

Ófelségét a fővárosi egyetem disz doktorává avatják

Bucuresti, október 20. Ófelségét a közeljövőben a fővárosi egyetem disz doktorává avatják szónoki érdemei elismerésül. Az egyetemi tanács egyébként elhatározta, hogy Miron Cristea dr. pátriárkának ugyanazt a kitüntetést nyújtja.

Bizakodó nyilatkozatot tett közzé a semlegességi bizottság

Eden ugyanakkor a semlegességi politika kudarcát jelentette bu

London, október 20. Az angol kormány tagjai ma délelőtt minisztertanácsra gyűltek össze. A miniszteri tanácskozás tárgya a semlegességi bizottságban támadt válságos helyzet, valamint a holnap összeülő alsóház külügyi vitájának előkészítése volt. Eden külügyminiszter a minisztertanácsban bejelentette, hogy

a be nem avatkozási bizottság tárgyalásai ismét holtpontra jutottak

és véleménye szerint a nehézségek e pillanatban megoldhatatlanak látszanak.

Eden borulató nyilatkozatával szemben a semlegességi értekezlet vezetősége egyelőre nem vállalja be a kudarcot. A be nem avatkozási bizottság elnöki albizottságának 67-ik üléséről ugyanis hivatalos közleményt adtak ki, amelyben hangsúlyozták azt a jelentékeny haladást, amelyet a tárgyalások során a szőnyegen forgó fő kérdések tárgyalásában értek. Az egyes országok képviselői előterjesztik a tárgyalások lényegét kormányaiknak és megegyeztek abban, hogy a legközelebbi tanácsülés előtt az elnök tegye megfontolás tárgyává, milyen szervezetre lenne szükség a javaslatok végrehajtásánál

Legközelebbi ülésre október 22-én kerül sor.

A jelentéshez csatolták Grandi nagykövet nyilatkozatát.

Az olasz nagykövetségről kiadott közlemény szerint Grandi gróf nagykövet szerda délután a be nem avatkozási bizottság elnöki ülésében kijelentette, hogy az olasz kormány hajlandó hozzájárulni Spanyolországba küldendő tanulmányi bizottság

összeállításához, hogy késedelem nélkül megállapítsák, milyen előkészületekre és ellenőrzésekre van szükség az önkéntesek elszállításának megszervezésénél. Utazzék ez a bizottság hasadéktalanul Spanyolországba, hogy megállapíthassa a minékét fél oldalon harcoló önkéntesek pontos számát. Az olasz kormány a megegyezés szellemében hajlandó megfontolás tárgyává tenni az angol javaslat nyolcadik és a francia előterjesztés második pontjában foglalt, gyakorlati megvalósításokat célzó tétteleket. A Reuter iroda diplomácia munkatársa jelenti, hogy az angol diplomáciai végső erőfeszítést fejt ki a helyzet megmentése érdekében és a tegnapi válság ellenére remélik, hogy a helyzet nem jut véglegesen holtpontra és nem következik be a teljes elmérgesedés.

Berlin, október 20. Német politikai körök egyelőre tartózkodással itélik meg a londoni semlegességi bizottságban történt eseményeket. Hangsúlyozzák, hogy be kell várni, vajjon hajlandó lesz-e London és Páris arra, hogy a spanyol kérdésben a Szovjet kedvéért vakmerő játékba fogjon. Németország kísérletet tett arra, hogy a még júliusban beterjesztett kompromisszumos javaslatát, amelyet annak idején a szovjetküldött gáncsolt el, megmentse. Maisky szovjet nagykövet már tegnap megkezdte aknamunkáját. A szovjet nagykövet ugyanis a semlegességi bizottság keddi ülésén kijelentette, hogy kormánya csak abban az esetben hajlandó megadni a hadviselői jogokat mindkét spanyol félnek, ha már az önkénteseket az utolsó szál emberig visszavonták.

politikai célkitűzéseik malmaira hajtják a vizet. A nagytőke, mely mindenkoron végső fokon döntött a háboru és béke nagy kérdései felett, a világtőzsdéken ma „fekete napokkal” jelzi iszonyodását a háborus felfor-

dulások gazdasági kataklizmáitól és inkább lemond a nehézipari érdekek újabb „höckonjunkturájáról”, semmint újabb évtizedeken keresztül kelljen átvészelnie a háborukat követő új békeévek és évtizedek keserveit.

A liberálisok uralomrajövetelének negyedik évfordulóján mond le Tatarescu

— A pártvezérek látogatásai Sinaiban — Sem Mihalache, sem pedig Vaida nem akar együttműködésről hallani —

București, október 20. A nemzeti parasztpárt állandó választmányát a mai napra hívták össze és az ott történt elhatározás országos politikai jellegű. A pártnak két kérdésben kell határoznia. Az egyik az, hogy támogatja-e Mihalache abban, hogy kormányalakítást vállaljon, a másik kérdés pedig az, hogy felhatalmazást ad-e az állandó választmány arra, hogy a párt egy másik politikai csoporttal együttesen vállalja-e a kormányzást. Az első probléma megfelel annak, amely a nemzeti parasztpárt Maniu-Mihalache komplexumának tudunk. Mihalache az utóbbi időben egyre nyitabban adott kifejezést annak, hogy

a pártnak kormányra kell kerülnie, tekintet nélkül arra, hogy Maniu mit mond és mit cselekszik.

A másik kérdés: a más párttal való kolaboráció ügye nem bir nagy aktuálitással, mert azt a pártban csak nagyon kevesen helyeslik. Maga Mihalache, az elnöksége alatt megalakuló egységes nemzeti parasztpárti kormányt akarja, de ő még a pártnál is szűkebb keretből szeretné munkatársait megválasztani és ez helyezte szembe őt, főleg az utóbbi hetekben a párt Ardeal-erdélyi csoportjával.

Más oldalról Vaida-Voevod álláspontja is tisztázatlan, míg korábban, legalább nyilatkozataiban állandóan ellenezte a nemzeti parasztpárttal való kolaborálást, addig

legutóbbi nyilatkozatában a „baráti atmosféra“ megalkotásáról beszél

és ezzel közeledni látszik a kormányképes pártokhoz. Annyi bizonyos, hogy ez a parlament már nem ül többé össze és november 8-án lefolyó ünnepségek után Tatarescu miniszterelnök beadja lemondását. Érdekes, hogy a liberális kormány megbízatása négy évvel ezelőtt, november 13-án történt. Valószínű, hogy a szép forma kedvéért

Tatarescu a megbízatás negyedik évfordu-

lóján járul lemondásával az uralkodó elé. Ezen a napon különben is ünnepséget tart a liberális párt, amelyen meg fognak jelenni a vidéki pártvezetők és ezek már új választásra való megbízatást fognak a jubileum alkalmával kapni. A politikai helyzet egy hónapon belül mégis valamennyire tisztázódott, mert a múlt hónapban még nem lehetett tudni, hogy összeül-e tanácskozássra a jelenlegi parlament, vagy pedig azt feloszlatták, még mielőtt egy rendes, vagy rendkívüli ülészakot tartana.

Tatarescu miniszterelnök kedden este visszatért a fővárosba és

ma fontos tárgyalásai voltak Dinu Bratianuval,

a liberális párt elnökével. A kormányfő részletesen tájékoztatta a pártelnököt az időszerű po-

litikai ügyekről, valamint a sorozatos királyi kihallgatásokról, amelyeken Tatarescu miniszterelnök a múlt héten jelent meg. Tatarescu ismertette Dinu Bratianuval, hogy november első felében miképpen alakulhatnak ki a politikai események.

Politikai körök élénk érdeklődéssel kísérik a politikai pártok vezető egyéniségének sorozatos sinaiai látogatásait. Mihalache látogatása után Gh. Bratianu, Mirto, Argetoianu, majd pedig Goga látogatása következett. Iunian és Papacostea ma érkezett meg Sinaiba. Mironescu érkezését is holnapra jelezték.

A nemzeti parasztpárt ma reggel tervezett gyűlésére a párt valamennyi vezetőségi tagja a fővárosba érkezett. Egy rövid megbeszélés után úgy határoztak, hogy az értekezletet délután Madgearu lakásán tartják meg, mert az ő betegsége miatt nem távozhatt el otthonról. A reggeli órákban Mihalache hosszas tanácskozást folytatott Costachescuval. A nemzeti parasztpárt elnöke ezután Lupu dr.-ral tanácskozott. Egyes hírek szerint az a vélemény fog kialakulni, hogy a végrehajtó bizottság ülését november 15. előtt hívják össze.

A magyar bolsevista uralom elárulása miatt vonják felelősségre Kun Bélát

Varsó, október 20. Moszkvából érkezett hírek szerint a hónapok óta letartóztatásban levő

Kun Béla november 12-én kerül bírái elé.

A volt magyar diktátor felett azonban nem rendes bíróság, hanem a Kominteru bírósága ítélkezik. A tárgyalás még a politikai bűnperek igazalmához hozzászokott moszkvai közönség számára is szenzációs-nak ígérkezik, mert Kun Bélát nem a spanyolországi útján a trozkijisták irányában tanusított rokonszenve miatt állítják bíróság elé. — mint ahogy azt az első hírek közölték, — hanem

a magyar bolsevista uralom elárulása és Sztalin elleni merénylet szervezése miatt.

Allítólag csak most derült ki, hogy Kun Béla 1919-ben tárgyalásokat folytatott a magyar ellenforra-

dalmárokkal és azért adta át az uralmat, mert futni engedték. Allítólag Sztalin különböző okmányok alapján csak néhány hónappal ezelőtt jött rá erre az árulásra és a Kominteru újságán megköveztette Kun Bélát, aki látva, hogy

kegyvesztett lett,

összeesküvést szőtt Sztalin ellen. Ezt az összeesküvést leleplezték és Kun Bélát börtönbe vetették. A hiradás tudni véli azt is, hogy Dimitrov is Kun Bélával bukik, mert védelmébe vette a volt magyar diktátort, akinek érdeméül hozta fel, hogy 1921—23-ban a Krim ellenforradalmi fészékében két évi ott tartózkodása alatt,

35 ezer embert végeztetett ki, miért is azóta a „Krimi hóhérs“ néven emlegetik.

Drótnélküli szerelem

Irta: Marcel Dupont

Csak az a lámpa égett a szalónban, amelynek világánál Jules a Tempst olvasta. Az egész szoba sötét volt különben és olyan volt, mintha üres lenne. Régine a sarokban a kerveten hevert és onnan figyelte férjét. Hogy meghizott! Mellényére omlik tokája, amint előregörnyedve olvas és rövid karjával alig éri el hasa előtt az ujság két szélét. Koponyája fénylik, mint egy biliárdgolyó és csontkeretes szemüvegével olyan, mint egy bagoly.

Régine nem tudta levenni szemét erről az emberről, aki a lámpa fényköréből merült fel. Ime, ez az a férfi, akinek szülei adták a kényszerítették, hogy vele töltse életét... Ennek most már tizenkét éve. Istenem, Jules nem is rossz ember, sőt mint pénzembert nagyon tisztelik. Neki köszönheti, hogy jó módban élhet a pompás lakásban, három cselédet tarthat, autót... de hát ez lenne a boldogság? Lecorbon egyedül pénzügyei iránt érdeklődik, amelyek elfoglalják idejének háromnegyed részét, a maradékot színházra, társadalmi életre fordítja, ha szép zenét hall, elalszik, könyvet sose vesz kezébe, ez minden. Pedig mikor hozzáment, tizenhat éves korában, mást szeretett. Christian Bosc-Thomines, a ma már világhírű zongoraművészt, aki akkor a kis vidéki városkában zongorórakból tengette életét. Mikor szülei megtudták, hogy a huszonöt éves fiatalember szereti Réginet és a lány is szereti őt, hamar véget vetettek az idillnek, kiadták a zongorista útját és szétnéztek „megfelelő“ élettárs után.

Régine átnyult a rádióhoz és begyújtotta. Bosc-Thomines ma este Londonban Beetho-

ven-hangversenyt adott. Vigyázott, hogy a zene ne legyen erős, ne keltse fel férje figyelmét, hiszen Jules még ma is féltékeny Bosc-Thominesre... és nem is alaptalanul: Régine sohase tudta elfelejteni, Lecorbon mégis felnézett az ujságból:

— Mi ez? — kérdezte.

— Beethoven-est Londonból — igyekezett közönyösen felelni Régine.

Lecorbon tovább olvasott, Régine pedig összekuporodott a divánon. És sokszáz kilométer távolságból hallgatta az édes és szomorú hangokat, a Pathétique szonáta melanchólikus, megdöbbentő akkordjait és ezinte látta Christiant, amint szokása szerint mélyen a klaviatura fölé hajol és vállával követi ujjai játékát. És arra gondolt, milyen egyszerű élettársa lehetett volna ez a férfi, s milyen egyszerű élettársa lehetett volna ő ennek a férfinak.

Lecorbon idegesen zörgött ujságjával. Gyanakszik? Régine tudta, hogy szülei közölték férjével Christiannal való idilljét. Nem kellett félnie attól, hogy Lecorbon jelenteket csinál neki. Jules sohase csinált jeleneteket, csak hallgatott. Napokon keresztül hallgatott, ami minden jelenetnél kinosabb volt.

Ezalatt Bosc-Thomines a b-moll szonáta andanteját kezdte játszani és ujja alól édes hangok áradtak a rádión keresztül. És Régine arra gondolt, milyen kár, hogy nem játssza Raveltől az infánsnő halálára írt Spanyol táncot. Hányszor játszotta annakidején az ő kedvéért! Kedvenc darabja volt és Christian legnagyobb ajándéka volt, ha ezt játszotta neki.

A percek multak. Jules Lecorbon abbahagyta az olvasást és a tőzsdei jelentés szé-

lére ceruzájával jegyzeteket készített. Régine nem törődött vele, minden idegével azokra a gyengéd hangokra hallgatott, amelyeket Christian üzent neki az éteren át... Hirtelen megszakadt az álom: tapsvihar hangzott fel. Szünni nem akaró taps, amelyet hirtelen csend követett és egyszerre megszólalt a mikrofónban Christian hangja:

— Most pedig ráadásul egy francia darabot játszom önöknek: Ravel Spanyol táncát egy infánsnő halála alkalmából.

Régine azt hitte elájul, úgy vert a szíve.

— Nekem, — mormogta — nekem játszsa... mint egykor... — nem bírta tovább, hirtelen hangosan felzokogott és elzárta a rádiót.

Jules Lecorbon felnézett.

— Nos, mi baj van, fiam?

— Semmi, — felelt Régine elfulladva — ez a zene...

— Okosabb lenne, fiam, ha aludni menne. Éifél van mingvart és holnap sokáig kimaradunk. Besnardékhoz megyünk estélyre. Menjen aludni.

— Megyek, — mondta Régine és futólag egy könnyet törölt ki szeméből. Vége a varázslatnak. Az élet újra kezdődik: „Holnap Besnardéknál vacsorázunk...”

3 óraker olcsó helyárakkal

CORSO

Mimi a gazdag ember lánya

5. 7¼ és 9¼

A becsület rabszolgái
(1000 dollár váltásdíj)

Főszereplők: Barbara Stanwick és Joel Mc Crea

„SHIRLEY TEMPLE“

A sanghái menekült

Greta Garbo otthona

Stockholm, október 21. Délre Stockholm-tól, Svédország egyik legszebb vidékén fekszik a kis Sparreholm, egy teljesen ismeretlen hely, amely azonban igazi bucsuhelye lehetne a turistáknak, mert Garbo Greta családjának, a Gustafsson családnak székhelye. Itt élt és működött, mint vendéglős és sörfőző, a diva apai nagyatyja, egy tehetős és tekintélyes polgár, mint legtöbb őse. Két házasságából nem kevesebb, mint 12 gyermek származott — mind a két felesége gazdag parasztleány volt —, akik a Gustafssonok családi birtokát jelentősen megnövelték. Ehhez kell számítani még azt, hogy a nagyapa szenvedélyesen gyűjtötte a porcellánt és az ezüst holmikat. Sok becses darabot szerzett meg árveréseken, vagy a stockholmi üzletekben.

Garbo Gretának Stockholmban és különböző vidéki helyeken több nagybátyja, nagynénje, unokatestvére s más rokona él, valamennyien megbecsülésben, rendezett polgári viszonyok közt többen közülök, mint tisztviselők, vagy tanítók. De mindnyájan szigorúan tartózkodnak tőle, hogy híres rokonokról akár nyilvánosan, akár a magánéletben nyilatkozzanak.

Ezen a nyáron Sparreholmiban Garbo nagyatjai házában több mindenféle ritkaságával együtt elárverezték a Gustafsson-féle családi kincset. Az árverést a legnagyobb eseményben tartották meg. A svéd sajtó, amely pedig minden helyi eseménnyel részletesen szokott foglalkozni, egy női folyóirat kivételével, nem emlékezett meg az árverésről. Az árverésen alig is jelent meg más a Gustafsson család tagjain kívül, akik nem akarták, hogy az emlékek révén kétszeresen becses kincsek idegen kezre kerüljenek s mindent maguk vettek meg.

TOLSZTOJ csavargó unokája

Páris. Néhány héttel ezelőtt jelentette a francia sajtó, hogy

Tolsztoj unokáját Cannesben lopás miatt őrizetbe vették.

A hír annakidején kinos feltűnést keltett és különösen a párisi orosz kolóniát döbbenette meg. A cári emigránsok párisi napilapja, a Poszlednja Novosztj, amelyet orosz menekültek ostrom alá vettek érdeklődésükkel, egyik munkatársát leküldte a grassei fiatalok fegyintézetébe, hogy tudjon meg valamit a nagy író és emberbarát unokájának sorsáról. Tolsztoj gróf tizenhétéves unokája

könnyezve beszélt az újságíróknak megpróbáltatásairól és szilárd ígéretet tett arra, hogy megjavul, ha végre valaki gondoskodik róla.

Jean Tolsztoj 1920-ban Biarritzban jött a világra.

Lelketlen szülei magárahagyták az újszülöttet.

Anyai nagyanyja vette gondjaiba, aki fiatal korában cigány énekesnő volt. Tolsztoj unokáját nem iskoláztatták, alig tanult meg írni-olvasni s amikor tizenégyéves korában nevelőintézetbe került, legyőzhetetlen szabadság vágya arra hajtotta, hogy megszökjön.

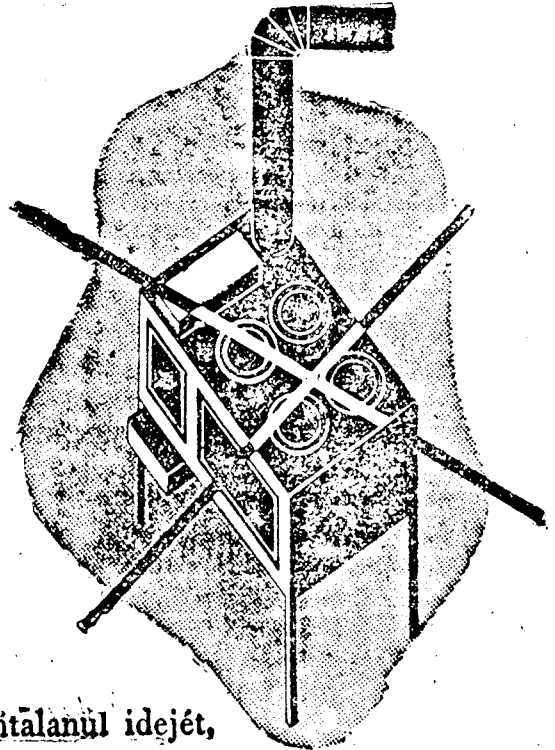
A fiú csavargó lett

és ezt az életet csak hatósági nevelőintézetekben töltött hosszabb-rövidebb vendégszerplései szakították meg.

A párisi fehérorosz kolónia tagjai, akik nagyrészt maguk is keservesen keresik meg kenyerüket, most elhatározták, hogy véget vetnek ennek a nemzeti szégyennek.

Gyűjtést indítottak, hogy az oroszok és talán a világ legnagyobb írójának unokáját megmentésük a teljes testi-lelki romlástól.

Lejárt az el- avult mód- szerek ideje!

Ne vesztegesse továbbra is haszontalanul idejét,

ne pazaroljon feleslegesen erőt, munkát, fáradsá-

got a kényelmetlen fatüzelésű tűzhelyen való fő-

zéssel!

Az „ARAGAZ“ praktikus, kényelmes és szép

készülékei Önnek is rendelkezésére állanak, hogy

háztartási munkáját megkönnyítsék és Önnek

időt és pénzt takarítsanak meg!

RÉSZLETES FELVI-
LAGOSÍTÁS ÉS
BEMUTATÁS:

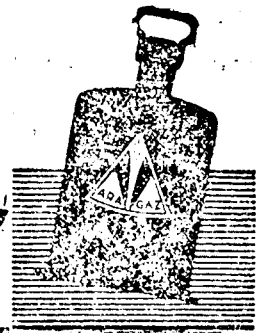
I. H. A. S. A.

ARAD

Calea Radnei 37-38

NEM HIÁNYOZHAT EGY HÁZTARTÁSBÓL SEM

ARAGAZ

Ismét működésben a Vezuv!

Nápoly. Amint Nápolyból érkező jelentések mondják, a Vezuv tegnap óta újra működésben van. A szokásos esti vörös fényt lángnyelvek és sűrű füstfelhők helyettesítik. A földalatti moraj erősödött. Általában a tűzhányó új kitörését várják. A Vezuv hegyoldalán lévő kutatóintézet jelentést adott ki s ebben azt mondja, hogy a Vezuv várható kitörése csak kisebb méretű lesz. Mindamellett Nápoly lakosságán idegesség vett erőt, ennek tulajdonítható az az eset, amely tegnap történt az egyik nápolyi moziban.

A „San Francisco“ című amerikai filmben, — mint ismeretes, — realiztikus hűséggel mutatják be a 25 év előtti san franciskoi földrengést. A filmnek abban a részében,

amelyikben a földrengés pusztítását látni, a mozi menyezetről érthetetlen okból lezuhant a vakolat, anélkül, hogy valakit megsebesített volna. Ez a jelentéktelen incidens elég volt ahhoz, hogy a mozi közönsége körében pánik törjön ki. Mindenki azt hitte, hogy a Vezuv megjósolt kitörése bekövetkezett. A közönség fejvesztetten menekült a kijárat felé, kétségbeesett sikoltások hangzottak és amire a mozi személyzete némileg megtudta nyugtatni a közönséget, hogy a pánikra egyáltalában nincs ok, a tolongásban tizenöt embert többé-kevésbé súlyosan megsebesítettek, különösen asszonyokat és gyermekeket. A legtöbbjüket mentők szállították a kórházba.

Minden más szórakozás megszűnt az aradi közönség részére, mert az

URANIA

premiermozzgó

Telefonelővét: 12—32.
5. 7.15. 9.30.

„Orgonavirágzás“

az egész várost lázba hozta!

Jeanette Mac-Donald és Nelson Eddy

minden idők legsodásabb filmrománjának szerelmes énekese!

Bucureştii tartózkodása alatt szálljon meg Hotel du Boulevardban

Bulevardul Elisabeta 1 szám

Minden kényelemmel berendezett szállodánk a főváros szívében, a Calea Victoriei és a Bul. Elisabeta sarkán fekszik. Nyugati kényelem. Hideg, meleg folyóvíz, fürdő, telefon minden szobában.

Luxus lakosztályok. Hall, társalgó, fogadóterem. Márványtermünkben minden igényeket kielégítő étterem. Vendégeinket tolmácsunk és kényelmes autóbuszunk minden vonatnál várja.

Egy verekedés során szenvedett sérülések következtében:

Meghalt Csukay László aradmegyei földbirtokos

Trif dusgazda aradmegyei földbirtokos házában történt a véres verekedés, ahol a Csukay család állítása szerint a férfit „halálra rugták”. Trifék szerint Csukay volt a verekedés kezdeményezője.

Arad, október 20. Keddről szerdára hajló éjszaka, tizenkét órakor meghalt egy ápolat az egyik aradi magángyógyintézetben: Csukay László Simandul de jos - alsósimándi földbirtokos, néhai Csukay aradmegyei földbirtokos harminchat esztendő fia tragikusan kiszenvedett. Halála kilenc napig tartó haláltusa után következett be, a szervezet nem tudott megküzdeni azokkal a súlyos belső sérülésekkel, amelyeket Csukay egy verekedés alkalmával szenvedett, hiába való volt az orvosi beavatkozás és kezelés, a szeges csizmák most „jó munkát” végeztek,

a földbirtokos szörnyű kínlás után kiszenvedett.

„ÖSSZETIPORTAK” — MONDOTA CSUKAY LÁSZLÓ.

Csukay Lászlónak nézeteltérése támadt Trif Nicolae községbeli parasztnábbal, a hosszas viták nyomán több ízben felkereste lakásán Trifet, — akiről azt állította, hogy földjét jogtalanul bitorolja — és a legutóbb, amikor hasonló felszólítással kereste fel bérlijét, a szóvitát tetlegesség követte, amelynek során a

Trif segítségére siető emberek kegyetlen módon összetiporták Csukay Lászlót.

Amikor az összetört testű földbirtokost elszállították a verekedés színhelyéről, a csendőrség azonnal megindította a vizsgálatot és Csukaynak Aradra történt beszállítása után

az aradi rendőrség is bekapcsolódott a nyomozásba.

A központi rendőrség egyik tisztje több ízben érdeklődött a kezelőorvosoknál, mikor hallgathatja ki Csukay Lászlót és az elmúlt héten, annyira magához tért a sebesült, hogy a kórház vezetősége engedélyt adott a kihallgatásra. A földbirtokos a leghatározottabban azt a vádat emelte, hogy

minden különösebb ok nélkül félholtra tiporták, sőt még akkor is verték, amikor már tehetetlenül, összetört bordákkal és több sebből vérezve, alétan hevert a földön.

Csukay körülbelül a következőképpen adta elő a történeteket:

A BORZALMAS VEREKEDÉS LEFOLYÁSA.

— A verekedés estéjén, körülbelül 7 óra tájban kereste fel Trif Nicolae-t, akivel azonnal izgatott hangon vitája támadt, mert — Csukay

állítása szerint — amikor ellentéteik rendezését követelte, azzal, hogy nincs pénze, a parasztnábbal rákiáltott:

— Akinek nincsen pénze, az dögöljön meg!

Csukay ingerülten vágott vissza a sértésre és — valószínűleg — maga is bántó hangot használt, mire Trif felemelte jobb karját, úgy-hogy a birtokos azt hihette, hogy bérlije meg akarja ütni.

Csukay vasöklözőt kapott elő,

amelyet ugrólátáskor előre felkészülten vitt magával s ezzel a parasztnábbal állára ütött. Dulakodás kezdődött, Trif kiáltozni kezdett és ezt hallották meg a házból levők és ugyancsak Trif tulajdonát képező korcsma vendégei, valamint a gazdaság cselédei. Sok ember futott a verekedés színhelyére, hogy kik és hányan voltak, azt pontosan nem tudta elmondani a földbirtokos, mert sötét este volt már.

Súlyosan elítélték a magyar kaszáskeresztesek vezérkarát

Budapest, október 20. A kaszáskeresztesek ellen folyó bűnper mai harmadik tárgyalási napján Sebiv Gusztáv nagykorosi napzamos visszavonta az előbb tett vallomását, amely szerint arról volt szó, hogy a kaszáskereszteseknek valamely módon be kell jutni a magyar kormányzó lakosztályába és meg kell onnan szerezni a kormányzó pecsétjét. Erre azért lett volna szükség, hogy

a kormányzó aláírását ráhamisítsák egy nyílt parancsra,

majd rányomják a pecsétet és ennek segítségével könnyebben beférkőzhettek volna a lakományba, hogy megszervezhessék a rohamosztagokat.

A kaszáskeresztes bűnperben este fél nyolc óra után hirdettek ítéletet. A törvényszék dr. Böszörményi Zoltánt 2 évi és 2 hónapi fegyházra, Hatvany Lajost és Károlyfy Bélát 2—2 évi fegyházra, Cs. Szabó Pétert másfél évi börtönre ítélte. Egy vádlottat egy évre, a többieket 5—5 hónapi fegyházra ítélték. A törvényszék tényként állapítja meg, hogy az első négy vádlott arra szervezkedett, hogy

a közhatalmat ha kell, erőszakkal is maguknak szerezzék meg.

A vádlottakban az erőszakos felkelés terve érelődött meg, felkelőket toboroztak, hűségüket vették ki, elhatározták, hogy fegyvereket szereznek és tervek szerint meg akarták szállni a vidéki katonai lakományokat és középületeket, siker esetén pedig a főváros ellen vonultak vol-

Rettenetesen összeverték Csukayt, aki rövidesen a földre zuhant, de támadói még akkor sem szüntették be az ütlegetést, ütötték, rugták, tiporták.

Amikor azt hitték, hogy már végeztek vele, — ezt is Csukay mondotta jegyzőkönyvébe, — ott hagyták a földön, de az egyik férfi visszament, hogy meggyőződjék róla, van-e még benne élet, belerugott, mire Csukay hangosan felnyögött. Erre azután

újra rávetették magukat a támadók,

akik özték Csukay hangjokról felismerni vélte Trif családtagjait és gazdasági cselédeit. Amikor aztán Csukayné megérkezett Trif háza elé, — mert hirül vitték neki, hogy férjét félholtra verték, — a parasztnábbal és hozzátartozói még egy óráig nem engedték, hogy a kétségbeesett asszony ápolás alá vehesse férjét.

Ez a beállítás Csukay szempontjából világítja meg a történeteket, viszont Trifék a hatósági eljárás során a leghatározottabban azt állítják, hogy

Osukay volt a támadó,

amit az a körülmény is bizonyít szerintük, hogy a verekedés a parasztnábbal házában zajlott le és mielőtt bármilyen tetlegességre került volna a sor, Csukay vasöklözővel támadott saját házában Trif Nicolae-ra. Állítólag az öklözővel ejtett sérülés olyan természetű, hogy

Trifet szintén orvos gyógykezeli.

MIT MOND AZ ÖZVEGY?

Csukay László özvegye természetesen mindent elkövet, hogy férje haláláért elégtételt szerezzen és három ügyvéd is képviseli a bűnügyi hatóságok előtt, ahol most már kétségtelenül erősebben veszi kezébe az éjszakai verekedés ügyének tisztázását.

Arra a kérdésre: igaz-e, hogy az elhunyt a verekedés alkalmával vasöklözővel súlyosan megsebesítette Trifet, határozott „nem”-mel válaszol az uriaszony. A vasöklöző szerinte csak jelentéktelen karcolást okozott a bérli arcán, férje részéről szándékos támadás nem történt.

Az ügyészség a mai nappal szintén bekapcsolódott a nyomozásba

Az ügyészség előbb megtagadta a temetési engedély kiadását, ma délelőtt azonban engedélyezte a temetést, amely csütörtök délután 4 órakor megy végbe.

na, ahol el akarták távolítani a kormányt s céljaik érdekében katonai parancsuralmat szándékoztak bevezetni.

A vádlottak valamennyien fellebbeztek, csak azok nyugodtak meg az ítéletben, akiknek büntetését felfüggesztették.

12 évi börtönnel sújtották a brünni dráma hősnőjét

Prága, október 20. Velgő brünni törvényszéki főtanácsos 23 éves özvegyének ügyében ma ítéletet hozott az esküdtszék. Velgő Mária felbujtására tudvalegőleg Czerny nevű barátja orvgyilkos merényletet követett el a főtanácsos ellen. A brünni esküdtszék annakidején izgalmas tárgyalás után Czernyt 30 évi fegyházal büntette, Velgőné pedig felmentette. A vádhatóság semmiségi panaszra alapján a legfőbb törvényszék a per újratárgyalását rendelte el és erre a neutischeni esküdtszékét jelölte ki. A tárgyalás most ért véget és arra a kérdésre, hogy Velgőné elkövette-e a felbujtást, őt esküdt igennel, két esküdt pedig nemmel válaszolt. A pótkérdésekre azonban, hogy a vádlott nő orvgyilkosságban való távolabbi bűnrészessége fenntarog-e, valamennyi esküdt igennel válaszolt. Ennek alapján Velgőné 12 évi súlyos börtönre ítélte a bíróság. Az államügyész és a védő semmiségi panaszal és fellebbezéssel élt.

„Mindennek a biciklisták az okai..?”

14.200 kerékpár szerepel a rendőrség nyilvántartójában

Minden nyolcadik ember kerékpár-tulajdonos Aradon. — Mladin rendőrigazgató érdekes nyilatkozata Aradról, a kerékpárvárosról

Jön az új forgalmi rend: jaj a biciklistáknak!

Az aradi rendőrség közlekedési ügyosztályán szerzett információink szerint Aradon és a megyében pontosan 14.200 kerékpárt tart nyilván az aradi rendőrség. Az új közlekedési törvény rendelkezésének végrehajtása óta, 1933-tól ugyanis az aradi rendőrség közlekedésügyi osztálya tartja nyilván az Arad város és Aradmegye területén futó összes kerékpárt. A 14.200 kerékpárból közel 10 ezer esik Aradvárosra, tehát

a nőket, gyermekeket és aggokat is beleszámítva, minden nyolcadik aradi lakosra egy kerékpár esik.

Ha összehasonlítjuk ebből a szempontból Aradot az ország többi városával, kiderül, hogy,

aránylag országos viszonylatban a

mi városunkban fut a legtöbb kerékpár. Timișoara-Temesváron ugyan lényegesen nagyobb a rendőrség által nyilvántartott kerékpárok száma, de ebből a számból a nagyobbik rész a megye különböző helységeire esik, amelyeknek különösen sváb lakossága előtt igen népszerű közlekedési eszköz a kerékpár. Nem csodálható, hogy a Banat-Bánság fővárosában aránylag nem olyan népszerű a kerékpár, mint Aradon. Nálunk sok az aszfalt, nincs villamos és különben is kisebb a város forgalma. Ezzel szemben például Timișoara-Temesváron a főbb utvonalakon valószínűleg virtuóz ügyességgel kell birnia a kerékpárosnak, ha veszély nélkül akarja használni ezt az olcsó és kényelmes közlekedési eszközt.

Vigyázat biciklitolvaj!

Igen érdekes beszélgetést folytattunk Mladin Eugen rendőrigazgatóval, az aradi rendőrség közlekedésügyi osztályának vezetőjével Aradról, a „kerékpárvárosról”. A közlekedési ügyosztálynak ugyanis érthetően igen sok munkát okoz a 14.200 kerékpár, amelynek irócai viszonylatban is mozgalmas életét a lájstromozástól történő születésüktől kezdve egészen addig, amíg a szám megszűnik, pontosan ellenőrizniök kell.

— Ötödik esztendője, 1933 óta kezdődött meg Aradon is az új közlekedési törvény végrehajtásakor a kerékpár-regisztrálás új rendje, — mondotta Mladin rendőrigazgató, — Akkoriban, mint ismeretes,

mentesítették a kerékpárt az addigi évi adó alól.

Azóta mindössze a számtáblák kiváltásával kapcsolatos költségek terhelik a kerékpártulajdonosokat, de ezek a költségek minimálisak, mert

az utóbbi 12 esztendőben, mindössze három ízben kaptak új rendszámot az aradi kerékpárok.

— Igen érdekes adatokat mondott a rendőrigazgató az Aradon igen elharapódzott kerékpárlopások problémájáról.

— A szigorú ellenőrzés, amelyet a rendőrség a pontosan lájstromozott kerékpárok forgalmát illetőleg gyakorol, — mondotta, — igen megnehezítik a lopott kerékpárok forgalomba hozatalát. Nem egyszer fordult elő, hogy valaki

lopott kerékpárt akart a rendőrségen regisztráltatni és rövid utánjárás után kinyomoztuk a tolvajt.

Nem is igen merik az utóbbi időben Aradon továbbadni az eltulajdonított kerékpárokat, hanem más városba viszik és ilyen módon adnak tul rajta. Kihasználják azt a körülményt hogy

a használt kerékpár kereskedelmi forgalmának ellenőrzése tekintetében nincs még intenzíven kialakulva a különböző városok rendőrségei között az együttműködés.

Igen gyakran előfordul, hogy az Aradon ellopott kerékpárok más városokba kerülnek.

Természetesen a lopott kerékpárok elszállítása bonyodalmassá teszi ezt az „üzletágot”.

Ez az oka annak, hogy nem egészben, hanem alkatrészekre bontva kerül forgalomba a lopott kerékpárok tulnyomó része.

Nagy szerepük van ilyen esetben a hozzáértő mechanikusoknak, mert hiszen nyilvánvaló, hogy csak képzett szakember tudja az alkatrészekre bontott és ilyen formában kereskedelmi forgalomba hozott lopott kerékpáralkatrészekről a nyomokat eltüntetni. Hogy ez mennyire így van, legjobb bizonyíték rá, hogy

Fáradjon be üzletünkbe és győződjék meg vételkényszer nélkül pompás női kabát- és ruhamodelljeink választékosságáról

DIVA

MODELLHÁZ

MINORITA-PAIOTA
CONSUM ÉS INLESNIREA TAGOK
BEVÁSÁRLÁSI HELYE

a kerékpártolvajok tulnyomó része ért a biciklijavitáshoz.

Ami az Aradon működő kerékpárműszerészetet illeti, ebben a tekintetben igen előnyös itt a helyzet, mert valamennyi ilyen vállalat minden gyanun felül áll.

Csak új kerékpárok eladásával és javításával foglalkoznak, illetve, amennyiben használt kerékpárt hoznak forgalomba, csak abban az esetben teszik, ha annak eredetét elfogadhatóan bebizonyították. Lopás ellen természetesen nem nyújthat százszázalékos biztonságot a kitűnően bevált nyilvántartási rendszer és a rendőrség lelkiismeretessége. Vigyázzon minden kerékpáros, hogy ne lopják el biciklijét. Különböző lakatok és igen szelletes más védőapparátusok is vannak forgalomban a biciklilopások ellen. Sajnos egyik sem nyújt teljes védelmet, mert

a legötletesebb zárat is könnyen el-

vesz fel biciklijére. Az új rend szerint azonnal a rendőrségre viszik az őrszemes rendőrök a kihágáson ért kerékpárost és ott mindjárt ki is szabják rá a súlyos büntetést.

Mladin rendőrigazgatónak a fentiekől eltekintve is igen érdekes elképzelései vannak a kerékpárprobléma tekintetében. Nem csoda, hogy alapos jártasságra tett szert ezen a téren, hiszen a bicikliváros közlekedési ügyeinek irányítója. Helyénvalónak tartaná, ha az egyes városok közlekedési ügyosztályai országsszerte megszerveződnenek és megfelelő intézkedéseket hozzanak a kerékpárlopások megnehezítése ügyében és állandó összeköttetés állana fenn az egyes városok rendőrségei között, a közlekedési rendszabályok ellenőrzése érdekében. (n. g.)

vágja a megfelelő szerszámmal felszerelt biciklitolvaj.

A száguldó és „táncoló” kerékpáros

— Bizonyos, hogy a biciklitulajdonosok valamennyien közellenségeiknek tartják a tolvajokat, akik lépten-nyomon kerékpárjuk mögött settenkednek, de az sem tagadható, hogy

a nagyközönség ugyanilyen közellenségnek minősíti az uttesten minden elővigyázat nélkül száguldó biciklistát,

aki valószínűleg életveszedelem gumitalpon mozgó gilotinjával a jámbor járókelőkre nézve, — folytatta mosolyogva Mladin rendőrigazgató.

— Teljesen indokolt, hogy a rendőrség a legnagyobb szigorral kénytelen eljárni a szabálytalanul közlekedő kerékpárosok ellen, akik napról-napra nagyszámban követik el a közlekedési kihágásokat.

Az eddig is szigorúan végrehajtott rendszabályok a jövőben még ki-méletlenebbek lesznek.

Amikor az uccai forgalom szabályozásának a gyalogosokra vonatkozó részét befejezzük, elsőnek a kerékpárosok szigorú megrendszabályozása kerül sorra és csak azután következnek a bérkocsik és gépkocsik.

— A legkisebb kihágásnál is a maximális bírságot, ezer leit fog kiszabni a rendőrbíró a forgalmi kihágást elkövető kerékpárosokra.

— Hogy mik ezek a forgalmi kihágások? Felsorolom a legnevezetesebbeket. Megbüntetjük a lámpa nélkül száguldó kerékpárost, vagy hogyha nem a járda jobb oldalán megy, ha elereszti a kormányt, ha tulgorsan rohan, ha táncmesternek adja ki magát a biciklista és hullámvonlat rajzol az utvonala, sőt súlyosan megbüntetjük akkor is, ha utast

SELECT Premier!

Európa legnagyobb sikere!

5, 7.15 és 9.15 órákor

Egy férfiért sem érdemes!

(Silhouetten) Zenés történet egy úrról — aki egyszerre kettőt szeret.. és két nőről — akik ugyanazon férfit szeretik...

Irta és rendezte: Walter Reisch, a „Szívek szimfóniája”, „A bécsi bál” és „Eplzód” írója

Főszereplői: Luli v. Hohenberg, Lisl Handl, Annie Markart és Fred Hennings a bécsi Burgtheatertől.

HIREK

Az Aradi Közlöny
automata-telefonszámai:

Szerkesztőség ... 20-14
Kiadóhivatal... 11-51

Lordok kerestetnek

Feltűnő hirdetést tett közzé az Evening Standard című londoni ujságban egy Ted Peckham nevű fiatal amerikai, aki taxigavallér-kölcsönző intézetet vezet Amerikában. A hirdetés a következőképpen hangzik:

„Sürgösen keresek hat lordot new-yorki fellépésre. Tiszteletdíjat, utiköltséget és egyéb kiadásokat fizetek.”

Az érdeklődőknek Ted Peckham, aki most Londonban tartózkodik, elmondta, hogy intézetének propagálására nagyszabású revüt rendez Newyorkban, „Gentlemen-kölcsönző” címmel.

— Angolokat is fel akarok léptetni a revűben. — folytatta — minthogy pedig az amerikaiak általában mint lordokat szokták elképzelni az angolokat, feltétlenül szükségem van néhány lordra, mint főattrakcióra. Kórust alakítanék belőlük.

— És csinosoknak és fiataloknak kell lenniük?

— Az a fontos, hogy lordok legyenek. Különböző is egy ötvenéves férfi még egészen ickénű lehet.

A vállalkozószellemű amerikai fiatalember reméli, hogy hirdetése sikerrel fog járni.

— **ELJÁRNÁK AZ ÓRAREND-BEÖSZTÁSOK-KAL KÉNYELMESKEDŐ TANÁROK ELLEN.** Bucurestiből jelentik: A nevelésügyi minisztériumhoz olyan panaszok érkeztek be, hogy egyes tanárok úgy osztották be órarendjüket, hogy valamennyi órájukat a hét első három napjára tették, hogy ezáltal a hét többi napjain szünetes legyenek. A minisztérium intézkedésére a tantfelügyelőségek szigorú ellenőrzést gyakorolnak a fentemlített panaszok megszüntetése érdekében.

Férfi szövetség és hozzávalók
ADAM posztó-
áruház

Bohuspalota Consum és Inlesnire tag.

— Időjárás. Változó felhőzet, a hőmérséklet nem változik. Reggel és este köd lehetséges, éjszaka esetleg talajmenti fagy várható.

— **ZÜRICH TŐZSDEZAFLAT:** Páris 14.69, London 21.53, Newyork 434.50, Milánó 22.87, Amsterdam 240.25, Berlin 174.55, Prága 15.20, Varsó 82.20, Belgrád 10.00, Bucurest 3.25.

— **SZAMOS NŐI BAJNAL** végtelen nagy megkönnyebbülést szerez reggel, éhgyomorral félponárral természetes „FERENC JÓZSEF” keserűvíz azáltal, hogy a belek tartalmát gyorsan felhígítja és ártalmatlanul kiüríti, azonkívül pedig az emésztőszervek működését lényegesen előmozdítja. Kérdezze meg orvosát.

VESZÉLY fenyegeti bőrét a víz által... mert a víz kemény. De a legkeményebb víz is elveszti ártalmasságát, ha mosdóvizébe Mack's Kaiser Borax-ot önt. Csak a közismert vörös dobozban valódi, kimérve nem kapható.

— **ÖTVENNÉGY HALALOS ÍTELET OROSZORSZÁGBAN.** Moszkvából jelentik: A távolkeleti lapok jelentései szerint az ulan-udsi legfelsőbb katonai bíróság a távolkeleti vasútvonal 54 tisztviselőjét géprombolás és Japán javára történt kémkedés miatt halálra ítélte. Az ítéletet azonnal végrehajtották.

— **AGA KHAN — HITLERNÉL.** Berlinből jelentik: Hitler vezér és kancellár Obersalzburghban fogadta a Németországban tartózkodó Aga Khant.

Izgalmas események a világtőzsdéken

— A látszókonjunktúra elleni tiltakozást jelenti a tőzsdék idegessége —

Másfél év óta, a háborús előkészületek hatása alatt, világszerte konjunktúra kezdett ismét jelentkezni. Mindenütt — walesi széntányáktól kezdve, a mexikói és perzsiái petróleumtelepekig — munkások százezreit állították munkába, hajszá indult meg a nyersanyagok beszerzése terén, a dokkokban pihe-nő legrozogabb hajókat is helyrehozták és elindították a nyílt-tengerre... kerestett mindenki, a bányatulajdonos, a hajóstársaságok, a nemzetközi kereskedelem, a bankok, a tőzsdék felfelé száguldtak az árfolyamok, a laikus előtt is világos volt, hogy a háborús veszély miatt eljött az annyira áhitott konjunktúra...

Egyszerre jött a fordulat. A tőzsde, a gazdasági élet hőmérője, sztrájkolva kezdett, hőmérőből jóssá vált. A konjunktúra mindenütt, az egész világon változatlan maradt, de ennek ellenére a tőzsdé-árfolyamok esni kezdtek. Először a gyapot ára esett, utána indultak a háborús fémek, az ólom, az ón, a horgany, követték a nyersanyagokat a részvényárfolyamok, az életben konjunktúra uralkodott, a tőzsdéi árfolyamok pedig már huzamosabb idő óta dekonjunkturát jeleznek.

NEW YORK.

A newyorki tőzsdén a hétfői és keddi árzuhanás után a keddi zárlatkor

a további árzuhanások megálltak,

sőt egyes vezető értékpapírok teljesen, vagy legalább részben visszanyerték árfolyamaikat. Kedden 3 órán keresztül olyan fejvesztettség uralkodott aminőre már évek óta nem volt példa, a hivatalos zárlat előtt azonban hatalmas vásárlási kedv indult meg és a tőzsdeidő folyamán 2 és félmillió darab értékpapír cserélt gazdát. Valószínűnek tartják, hogy a tőzsdéi ingadozás Roosevelttel beszéltére vezethető vissza, amelyben bejelentette, hogy az 1937—38 pénzügyi és költségvetési év deficitje, melyet eredetileg 481 millió dollárra becsülték, 695 millió dollárra emelkedett.

PARIS.

A newyorki tőzsdén uralkodó bizonytalanság a francia tőzsdére is kihatással volt ugyan, de a piac sokkal nagyobb ellenállásról tett tanubizonyosságot. A valuta-piacon a frank ártaloma tovább javult.

PRAGA.

A hangulat az utótőzsdén valamivel megjavult és barátságosabb lett. Kalfusz pénzügyminiszter este rádióbeszédet mondott és ennek során kijelentette, hogy a költségvetés összeállítására nehézségekbe ütközik, mert

a kormány képtelen rendkívüli bevételekről gondoskodni, amelyeket a halárok biztossága és a hadsereg mechanizálásának befejezése követel.

A kormány adóügyi terve a jövedelmi adó százalékos pótlékolása és a rendkívüli nyereségek közvetlen megadóztatása lesz.

BUDAPEST.

A tegnapi értéktőzsdényítés a hétfői newyorki események hatása alatt gyöngy forgalommal indult meg, de utóbb fedezéses és véleményes vásárlások megakasztották az árfolyamok lemorzsolódását, sőt a vételkedv emelkedett is. A hivatalos forgalom megindulása előtt a tőzsde elnöksége értekezletet tartott, hogy szükség van-e elővigyázatossági intézkedések foganatosítására és úgy döntött, hogy

egyelőre nincs szükség az árfolyamok megvédésére,

mert árzuhanás nem következett be.

Az államtanács ülése előtt a francia közalkalmazottak bérmozgalma

Páris, október 20. Éles ellentétek merültek fel a kormány és a köztisztviselők között a fizetések emelésével kapcsolatban. A közalkalmazottak ugyanis a szocialista miniszterek támogatásával azt követelték, hogy a kormány másfélmilliárd frankot fordítson a köztisztviselői fizetések felemelésére. Bonnet pénzügyminiszter ezzel szemben a költségvetésben csak 1 milliárdot irányzott erre elő.

Az Echo de Paris szerint az államtanács keddi

ülésén emiatt heves összetűzésre került sor Bonnet pénzügyminiszter és a kormány szocialista miniszterei között úgy annyira, hogy Bonnet már a lemondás gondolatával foglalkozott. Végül is olyan megállapodás jött létre, hogy a kormány egymilliárd háromszázmilliót irányzott elő, de ez a közvetítő megoldás sem elégíti ki a közalkalmazottakat és szó van arról, hogy

figyelmeztető sztrájkot mondanak ki.

SZORMÉT ROSENZWEIG

Szőrmemunkát szucs készít elegánsat tartóssá olcsón Str. Moise Nicora 2.

— **FANTASZTIKUS HIR SPANYOL SZIGETEK NÉMET ÉS OLASZ MEGSZÁLLÁSÁRÓL.** Párisból jelentik: Az Oeuve külpolitikai munkatársa, Stibons asszony azt a hírt jelentette lapjának, hogy az olaszok megszállották a Valencia és a Baleari szigetek között levő Columbrettes szigetsoportot és ott hadtáplálomást rendeztek be a buvárhajók számára. A németek viszont az Almeria és Tetuan között levő Alboran szigetet szállták meg és azt támaszpontul rendezték be. Jól értesült londoni körökben azonban megállapítják, hogy mit sem tudnak arról, hogy az olaszok állítólag megszállták volna a Columbrettes szigetsoportot és a németek Alboran szigetéet. Hangsúlyozzák, hogy a Földközi tengeren egyetlen hajót sem ért torpedótámadás.

— **Gyermekbénulási járvány Ausztráliában.** Londonból jelentik: Az ausztráliai Melbourneban és környékén gyermekbénulási járvány ütötte fel a fejét. Eddig 538 megbetegedést jelentettek be a hatóságoknak.

— **UJ SZERZŐDÉSES VISZONY SPANYOLORSZÁG ÉS A KATALÁN KÖZTÁRSASÁG KÖZÖTT,** San-Sebastiánból jelentik: Valenciái hivatalos jelentés szerint Negrin miniszterelnök és Companys, a Katalán törvényhozás elnöke, együttesen felkeresték Azana köztársasági elnököt Csütörtökön Negrin és Companys rádióbeszédet mondanak, melyben bejelentik, hogy a spanyol köztársaság és a katalán köztársaság új szerződéses viszonyba lépett egymással.

— **CSEHSZLOVÁKIA TILTAKOZOTT BERLINBEN A TEPLITZI ESEMÉNYEK MIATT.** Berlinből jelentik: Maszny Csehszlovákia berlini követe ma megjelent a birodalmi külügyminiszternél, hogy tiltakozzék azon sajtókommentárok ellen, amelyek a teplitzi eseményekkel kapcsolatban a német lapokban megjelentek. Neurath báró kijelentette, hogy ezek a kommentárok természetes következményei a cseh rendőrhatalóságok tulkapásának és kijelentette, hogy ha elejét akarják venni a német nép jogos méltatlankodásának, akkor előszörban csehszlovák részről kell az illetékeseknek gondoskodniuk arról, hogy a szudétai németiséget ne ériék sérelmek.

Auer új helyiségében Str. Duca 3 sz. alatt ma este nyulgeriac, fácánsült és sonkás kocka

Bómi, kártya, dominó- és biliárd-terem.

REGGELIG NYITVA

Oszti futam

Irla: Márai Sándor

Az első köddel megérkeznek a nyomtatványok, melyeket figyelmes könyvkereskedők küldenek: szűkszavú tájékoztatók, melyek hirt adnak a legujabb magyar, német és angol könyvujdonságokról. A pillanat ünnepélyes.

Rágyujtok, meggyujtom az asztali lámpát, boldogan és szöszmötölő lelkesedéssel kezdem olvasni a prospektusokat.

A lelkiállapot varázsát emberek, akiknek mesterségbeli közük van az irodalomhoz, jól ismerik. Anatole France már negyven év előtt megírta, hogy bizonyos irodalmi beavatottságon túl egy könyvkatalógus sokkal jobban érdekli a litterátus embert, mint a könyvek, melyeket a katalógus felsorol. Mikor az ember már kijárta mestersége inaséveit, nem annyira művekben, mint inkább írásokban, kiadókban és kiadványokban gondolkodik. Más az irodalom és más az, amit irodalmi életnek neveznek.

Ime, az őszi futam, gondolom, s lelkesen szimatolva lapozom a nyomtatványokat. Irnak az élők és irnak a halottak. Galtimard hoz két régi Gidet és egy új Valéryt, Stock hozza Lagerlöf Zelmát, mintegy balzsamozva s egészen ismeretlen fiatalokat. A könyvek csodálatos élete — sokkal csodálatosabb, mint az írók élete! — az őszi prospektusban úgy tárul a bibliográfus szeméi elé, mint valamilyen káprázatos világ, mondjuk szellemi tengerfenék, flórája, faunája. Szörnyen usznak itt fenevadak, bálnák és bálnas, könnyed repülő halfajták, s mindennek különös sorsa van, melyet valóságban, az élet e szárazföldjén nem is értenek egészen. Itt az őszi s Huxley halfját, mert a beavatott katalógus-olvasás az irodalom titkos mélyvizének titkos életére nemcsak abból következtet, amit lát. Főny könyv, amely megjelent és beszélnek róla, néha kevésbé érdekes, mint a könyv, melyet várnak egy írótól s melyet nem képes megírni. Itt az őszi s ami rejtélyes, legtöbbször banális, kegyetlen feltételek mellett, sablonos vagy klasszikus munkaszobákban készült. Bretagne-i szállodákban, kézzel odavetve néhány hét alatt, vagy egy pesti lakás lármájában, a megélhetés robotjától ellonott időközökben, vagy egy bécsi kávéházban, vagy egy angol szobában, melynek falai roskadoznak a könyvektől s néha megszólal a telefon és kéri a hollandi, vagy amerikai jogot, vagy csehászerű munkaszobában, ahol nincs kályha, mert a költő fanatizmusa fiúti az élet és az alkotás üzemét, nincs más, csak a telefonból, elfelejtett szerzők könyveiből, izgalomból, féltékenységből, az irodalmi hit magasízzásából, a küldetésérzet lendületéből és a napi gondok börzszámjegyeiből szőtt rejtélyes valami, aminek következménye ősszel egy könyv. Brüsszelben, vagy Clujon s amiről másfél sorban megemlékezik ősz elején a katalógus... Mindaz, ami így készül. Londontól Chicagóig és a pesti Baross-utcától Oslóig, az első köddel kiáll a világ elé. Az alkotó kimerülten pihen valahol a világban, kifacsartan s előlegért telefonál. Az új könyv élni kezd, vasúton utazik. Belgrádtól Szófiába és Párisból Pestre. A futamot elkezdtek. Ami tegnap álom volt és köd, ma árucikk, melynek hárzúja és napi árfolyama van, ah Amsterdamban. Ami tegnap egy élet titkos tartalma volt, ma itt szorong a katalógusban, ezer és ezer vetélytárs között s nem más, csak egy név, egy cím az ivszám és a kötött bolti ár. De lehet, hogy holnap hatni kezd s ötven év múlva másféle lesz tőle a világ. — mert a könyvek minden ősszel előlrol kezdik a versenyt, de néha csak a századokban érnek a célhoz.

Ilyen érzésekkel lapozza a mesterségében felesávanvodott szakember a nyomtatványokat, melyekkel figyelmes könyvkereskedők, belföldiek s külföldiek, elárasztják az őszi pillanatban. Mit csinál az irodalom? Virul, vagy sorvad? Favorit-e még az életreizi könyv, vagy felvirult az esszének? A katalógus, mely az európai lélek időszerű titkairól, erőfeszítéseiről, közönnnyel sorolja fel a szerzők nevét és a mű-

— **KIFOSZTOTTAK EGY FŐTÉRI KIRAKATOT.** Székely Mihály aradi kereskedő bejelentette a rendőrségen, hogy ismeretlen tettesek tegnap este álkulcs segítségével felnyitották a General Bortelof ucca 2 szám alatti textilüzletének kirakatát és abból hét ezer lei-értékű árut vittek el. A tettes kézrekerítésére a rendőrség vizsgálatot indított.

— **TÖRVÉNYSZÉKI BÍRÓ BALESETE.** Sajnálatos baleset érte ma reggel Constantinescu Constantin aradi törvényszéki bírót. A rokonszenves bírónak már régebbi idő óta influenzaiban megbetegedett és ennek következtében szövödmények keletkeztek. Ennek gyógykezelése céljából Constantinescu Constantin ma reggel Cluj-Kolozsvárra akart utazni. Ezért reggel 6 óra 15 perckor kiment az aradi állomásra, hogy az Oradea-Nagyvárad felé induló vonattal utazzék el. A peronon azonban elcsuszott és oly szerencsétlenül esett el, hogy lábát törte. A szerencsétlenség szemtanui azonnal segítségére siettek, majd értesítették a mentőket, akik a Therapia szanatóriumba szállították a baleset szenvedőjét, akit gyógykezelés alá vettek.

— **VÁSÁRHELYI JÁNOS REF. PÜSPÖK ÉS BETHLEN GYÖRGY LÁTOGATÁSA BRASOV-BAN.** A református egyházközösségnek előkelő vendégei lesznek október 29, 30. és 31. napjain. Ekkor látogat el Brasovba Vásárhelyi János református püspök, hogy felszentelje az újonnan kibővített iskolát. A püspök látogatásával egyidőben Brasovba érkezik Bethlen György dr., az Ardeal-erdélyi református egyházkerület főgondnoka, az Országos Magyar Párt elnöke is, aki október 31-én a reformáció emléknapján tartandó diszközgyűlés keretében előadást tart. Vásárhelyi püspök kíséretében lesz ezenkívül Tavasz Sándor dr. teológiai tanár, püspökhelyettes, valamint Lure Lajos dr. teológiai tanár. Az iskolaszentelés után a püspök Zernestre is ellátogat és ott a református kulturházat szenteli fel. A püspöki látogatással kapcsolatban nagyszabású külmisziói konferencia lesz Brasovban. A konferencián részt vesz Schorpe Károly németországi misszionárius, továbbá Horváth Jenő dr., az Ardeal-erdélyi református külmiszió munkák vezetője, Hegyi István utazótitkár és Szigethy Béla bucaresti lelkész.

— **150.000 dollár értékű ékszer raboltak el Hollywoodban.** Hollywoodban igazi amerikai izü rablás történt. Két előkelően öltözött ur a déli órákban megjelent Hollywood egyik legelőkelőbb ékszerüzletében és előreszegett revolve-erekkel megfélemlítve a személyzetet, kiválogatta a legszebb ékszereket, azután autón elmenekült. Az ékszerész kára 150 ezer dollár. Az elrabolt ékszerek között van Simone Simon, a híres film-sztár karperece is, amit javítás végett adott az ékszerésznek.

Az angol kormány megakadályozza a palesztinai főmufti elutazását Beyruthból

London, október 20. Palesztinában az angol hatóságok erélyes kézzel hajtják végre a legutóbbi napokban hozott rendfentartó intézkedéseket. Saharia arab községet, ahol néhány nap előtt megtámadták a rendőrség épületét és elrabolták az összes fegyvereket, arra kötelezték, hogy 2000 font bírságot fizessenek ki s közölték a hatóságok, hogy Saharia község főutjának egyik oldalán lévő és olasz védelem alatt szeretné megszervezni az arab *Bucurestiből jelentik:* A nevelésiügyi minisztériumházakat felrobbantják, ha a lakosok rövid határidőn belül nem szolgáltatják vissza az elrabolt fegyvereket.

vek címeit. Neki Valéry éppen egy író, mint Dekobra. Az idő még perel, a katalógus nem siet élni. Ami az írónak és művének végzet, az a katalógusnak adat. Az óriási versenyben a finomabb olvasó idővel beéri már a katalógus-

— **UJABB ROBBANÓ CSODASZER.** New-yorkból jelentik: Gaslan Eglöff professzor az amerikai vegyészársaság rochesteri gyűlésén nagyjelentőségű felfedezést jelentett be. A kiváló amerikai tudós közölte, hogy újfajta eljárást talált fel, amelynek segítségével kőolajból toulol-t tud előállítani. A toulol a főalkatőleme a világ egyik legborzalmasabb robbanóanyagának, a trinitrotoulolnak, amelyet gránátok töltésére használnak. Ez a felfedezés lehetővé teszi az Egyesült Államok számára, hogy háború esetén egész trinitrotoulolnak szükségletét új gyárak felállítására nélkül is elláthassa, mert bármelyik petróleumfinomító egyik napról a másikra áttérhet a félelmetes robbanóanyag gyártására. Eglöff professzor kollégái előtt kifejtette, hogy a petróleum 500 fok Celsius-nál katalizálás útján toulolá változki át. A katalizálási eljárás titkát a professzor nem hozza nyilvánosságra.

— **LEFEJEZETT EGY NŐT A VILLAMOS.** Bucurestiből jelentik: Reichenberg Antoriette 60 éves asszony a Str. Smardanon áthaladó 21-es számú villamosról menetközben leugrott és hanyat esett. A szerencsétlen nő feje a villamos kereke alá került, amely az asszonyt egy pillanat alatt valóssággal lefejezte. Valószínű, hogy az áldozat a Domnița Balasa templom előtt lévő feltételes megálló előtt akart leszállani, de elfelejtett szólani a kalauznak és így a robogó villamosról ugrott le, hogy feltételes megállónál keresztező villamosra átszállhasson.

— **TULSÁGOSAN VÉRMESEMBEREKNÉL,** kiváltkép, akiknél az igen nagy nedvdusság mindenféle kellemetlen tünete, mint gyors elfáradás, elbágyadás, a telettség érzete, gyakran jelentkezik, kitűnő hatással szokott járni, ha három héti naponta reggel, éhgyomorra egy pohár természetes „FERENC JÓZSEF” keserűvizet isznak. Kérdezze meg orvosát.

Női kabát- és ruhaszövetek
SZEKELY divatruházában
Színházzal szemben. Consum és Inlesnirea tag

— „**KARÁCSONYI ALMANACH**” címen két évvel ezelőtt nagyszerű irodalmi gyűjtemény jelent meg és ennek a könyvnek második évfolyama most van munkában. Az előzőnél is jóval gazdagabb tartalommal az Ardeal-erdélyi irodalom legnevesebb íróinak, költőinek és közíróinak színes írásával, gazdag illusztrációval november folyamán jelenik meg a diszes kiállítású kétszáz oldalas Karácsonyi Almanach, amely az aradi téli könyvpiac eseménye lesz.

ÜGYELETES GYÓGYSZERTARAK:
VOJTEK Reg. Maria-ut.
DANCIU M. Viteazul-tér.
BERGER Saguna-ut.
BERNATH állomással szemben.

Mint ismeretes, híre járt, hogy a Palesztinából elmenekült arab főmufti Oloszországba akar utazni és olasz védelem alatt szeretné megszervezni az arabok világfelkelését az angol birodalom ellen. A felhivatalos Times szerint az angol kormánynak semmiképpen sem lenne kedvére, ha a főmufti Olaszországba utaznék. Beavatott londoni körök értesülése szerint

az angol kormány arra kérte a francia kormányt, hogy akadályozza meg a főmuftinak Beyruthból való elutazását.

sal, aztán megáll a könyvespolca előtt s leemelni házi bölcsőinek valamelyik művét. Lehet, hogy az új Malraux szenzációs. En beérem a katalógussal, mely hirt ad róla s Stendhallal, kibem már nem csalódtam.

Nézzé meg az „Egy férfiért sem érdemes” c. film csodás balettszámait!!

SELECT!

Ma! Ma!

SELECT!

**Gripa, hűlés, hurut, fejfájás
ellen használjon csak**

JAWOL-t

SZÍNHÁZ, MŰVÉSZET

Mischa Elman szédületes pályafutása

Mischa Elman, a világhírű hegedűművész, aki az Aradi Gyermekbarátok Egyesületének rendezésében október 30-án tartja aradi hangversenyét, — azon nagynevű művészek közé tartozik, akiknek érdekes pályafutása valóságos életregény. Ez a zseniális művészember ma már a beérkezettek között is az elsők közé tartozik és neve már annyira fémleltetett, hogy nincs a világnak olyan tájéka, ahol a generajongó közönség valóságos bálványozással körül ne venné őt.

Mischa Elman 1881-ben a dél-oroszországi Stalnoje-ban született. Először atyjától, a nagyírű hegedű-pedagógustól tanult, még mint gyermek került Odesszába a zseniális Fidelmann professzorhoz. Művészi pályáját, mint csodagyerek kezdte és csak tíz éves volt, amikor Auer Lipót először hallotta, atána nyomban magával vitte a szentpétervári konzervatóriumba. Két évig tartó szakadatlan tanulás

után példátlanul nagy sikerrel debütált, majd európai, később (1908) amerikai hangversenykörútra indult. Ez a körút valóságos diadalút volt. Az európai és amerikai nagy metropolisok zenerajongó közönsége valóságos extázissal hallgatta a nagy hegedűtitánt, akiről a világlapok szinte példátlanul álló dicsőítményeket zengtek. Azóta bejárta már a fél világot és temperamentumos, színdús, érzelmes előadó modorával, kivételes technikai virtuozitásával mindenütt szédületes sikereket aratott. Neve ma a legnemesebben csengő márka, az elsők között is a legelső, egy-egy hangversenye mindenütt a legnagyobb zenei esemény. De nem csak, mint hegedűművész nagy, mert hegedűjátékai is rendkívül népszerűek — s egy nagy művész zseniálisát tükrözi vissza. Aradi hangversenyére a Szabó Albert cég árusítja a jegyeket.

Huszonegy láda mesés kosztümmel, husz vidám táncosnővel ma éjjel Aradra érkezett a firenzei balett

Arad, október 20. Ma éjjel a bérautók egész sora állt meg a Fehér Kereszt szálloda előtt és percek alatt vidám fiatal lányok öntöttek el a szálloda hallját. Csupa üde, csinos leány és így nem csoda, hogy még a késő éjszakai órákban is feltűnést keltettek érkezésükkel. Nem maradt sokáig titok, hogy kik a szálloda bűbájos jövevényei: a firenzei balett husz ragyogó táncosnője és kísérői érkeztek meg. A szálloda alkalmazottai alig győzték a rengeteg podgyász elhelyezését, hát még, amit a színházhoz vittek. A balettkar titkára huszonegy láda mesés kosztümöt egyenesen a színházba irányított.

A világhírű táncosnő fiatal művésznői és művészei Jugoszlávián keresztül jöttek Aradra és a hosszú ut fáradalma egyáltalán nem látszik meg rajtuk. A társaság egyik csoportja jó vendéglő után érdeklődik, többen valamilyen jó zenés helyre szeretnének menni, de a balett erélyes vezetője kijelenti, hogy ma éjszaka már csak alvás lesz, mert este előadás van a színházban.

A balett legérdekesebb figurája Angelio Sartorio, aki remek angol ruhában egy csomó podgyász között áll és magyaráz. Alig tudunk a közelébe jutni.

— Európai körutunk során — mondja — először vagyunk Romániában. Ugy hallottuk, hogy itt a klasszikus táncnak nagy közönsége van, éppen ezért nagy gondot fordítottunk a műsor összeállítására. Igyekszünk al egyszébbet nyújtani és művészi hittel, nagy bizakodással tekintünk aradi előadásunk, illetve romániai turnénk elé... (—)

Pferschiné éttermében hideg tálak

legizletesebb kivitelben készülnek: Minden szombaton sólet. Étkezésre abonenseket olcsón vállal. Str. Horia No. 1.

Alpár Gitta hangversenye

Alpár Gitta, a nagynevű énekesnő elhalasztott aradi hangversenyével kapcsolatban a rendezőség a következőket hozza a nagyérdemű közönség tudomására:

A művésznő két belgrádi hangversenye alkalmával megfázott. A hűlést könnyű lefolyásnak tekintette, kénytelen volt azonban az aradi és Timisoara-temesvári hangversenyeit lemondani. Belgrádból Bucurestibe utazott. Betegsége azonban súlyosbódott, úgy hogy a bucurestii hangversenyeit is le kellett mondania. Orvosa tanácsára — anyjával, kislánvával és orvosával, — el is utazott Bucurestiből a dalmát tengerpartra, Raguzába. A levegőváltás következményeképpen egészségi állapota rohamosan javul, úgy hogy a tíz hangversenyre tervezett romániai turnét november hó folyamán feltétlenül megtartja. A hangverseny körút első állomása november első hetében Arad lesz. A pontos és visszavonhatatlan dátumot a napokban közöljük.

Felkérjük tehát azokat a jegytulajdonosokat, akiknek az új időpont nem felel meg, hogy jegyeiket holnap pénteken váltsák vissza. Mivel ma a pénztár a firenzei balettel van elfoglalva. Miután a pénztár néhány napig zárva lesz, a rendezőség az elővétell összeget hiánytalanul a Societate Bancera-nál letétbe helyezi. A városban keringő valótlan híreket illetőleg itt közöljük, hogy Alpár Gitta miniszteri engedélyt az aradi rendőrkveszturához már be

A legfrisseb próza és operett újdonságok a magyar színház műsorán

Nagy tempóban folyik a bérletgyűjtés

Arad, október 20. Az aradi magyar színház — amely november 2-án kezdi meg szezonját —, nagyban készülődik az aradi bevonulásra. A színház titkára már napok óta Aradon tartózkodik, hogy megtegye az előkészületeket és megszerveze a bérletgyűjtést. A színház igazgatósága, hogy a közönség szélesebb rétegének is módot nyújthasson az állandó színházlátogatásra, olyan olcsó és kitűnő bérletrendszert honosít meg, amilyen minden várakozást ki fog elégiteni. Az új bérletrendszerben az a legelőnyösebb, hogy a bérletjegyek minden előadásra érvényesek.

Az aradi színház olyan darabokkal kezdi meg a szezon, amely egymaga biztosítéka annak, hogy a színház a közönség legteljesebb tettségét fogja elnyerni. A prózai újdonságok közül Molnár Ferenc bombasikerű Delilája, Kós Károly Budai Nagy Antal, Nyirő József Jézusfaragó ember, Bónyi Mindennek ára van, stb. az operettújdonságok közül a Sárga pitykés közlegény, Gyertyafény, Gólyaszanatárium, Tatjana, Nincs szebb mint a szerelem, Házasság mutyiba, Szabó a kastélyban és több más remek újdonság illeszkedik a gazdag és változatos műsorba.

**Fizessen elő
az „Aradi Hírlap”-ot!**

SAMSON

URI SZABÓ

Strada Alexandrii

**Ajánlja modern szabóságát
valamint őszi és téli szövet-
újdonságait.**

GRAETZOR-RADIO

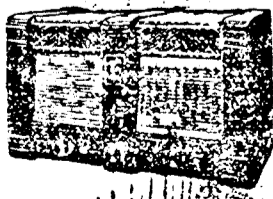
a német világcsoda

4 + 2 lámpás készülék. A márkás rádiók koronája. Utánzóhatatlan, tökéletes hang, Óriási üvegskálával legegyszerűbb a kezelése.

Az öt világrészt tökéletesen horz. Hallgassa meg minden kötelezettség nélkül

HAMMER ZS. és Fia cégénél

Biv. Regele Ferdinand 27

Nagyarányu csekkcsalást lepleztek le Londonban

— Amerikai a banda vezére. — Két éve folynak a csekkhamisítások —

London, október 20. Old Baileyban, London törvényszékén a napokban hét esztendői feyházra ítélték Birt Reginaldot, mert egy

hamisított csekket akart beváltani

Ez magában véve még nem lett volna valami bűntény, de Birt egy bandának a tagja, amely banda évek óta nyugtalanítja és károsítja Anglia üzleti világát, anélkül, hogy a Scotland Yardnak minden fáradozása mellett is, sikerült volna a banda vezetőjének nyomára jutnia. A vezető készíti a terveket s ő irányítja a büntett kivitelét. Ha az ember hallja, hogyan dolgozik a banda szinte azt hihetné, hogy a leírást valamelyik bűnügyi regényből, egy ugynevezett thrillerből vették.

Legelőször is kiüritik az előkelő városnegyedekben a levélgyűjtőszekrényeket és átkutatják a tekintélyesebb cégek, az ismertebb emberek leveleit. Ha alkalmas leveleket találnak,

az aláírásukat gondosan kopirozzák

s utána újra bezárják s a kifosztott levélsekényekbe lökik vissza a leveleket, nehogy a posta kimaradása gyanút keltsen.

A második lépés már nehezebb. Meg kell állapítani, melyik banknál tart folyószámlát a levél írója s egy a

névre szóló csekk-könyvet kell szerezni az illető banktól.

Ez úgy történik, hogy küldönc érkezik a levéllel. A levélben egy új csekk-könyvnek a küldönc útján való elküldését kéri. Mikor a küldönc megkapja az új csekk-könyvet, átadják azt a banda vezérének, aki olyan ügyesen hamisítja az aláírásokat, hogy kezdetben

maguk a megcsaltak is kétségben voltak, hogy mégis nem ők írták-e alá a csekket.

A bankok pénztárosai is, akiknek gyakorlott és kitűnő szemük van a hamisítások felismerésére, minden habozás nélkül fizetik ki a csekket, anyival inkább, mert azok bemutatói fölényes biztonsággal viselkedtek.

Ezek az üzelmek körülbelül két esztendővel ezelőtt kezdődtek. Mikor azután egyre több lett a feljelentés, a rendőrség hamarosan tisztában volt vele, hogy nem egyes családokkal, hanem

kitűnően megszervezett és vezetett bandával áll szemben.

Nehézséget csak az okozott, hogy sehogyan sem sikerült megállapítani a banda vezetőjének kilétét. A Scotland Yard specialistái bizonyos jelenségből rendszerint nagyon gyorsan megállapítják, hogy ki a valószínű szerzője bizonyos

bűntetteknek. Minden gonosztevőnek megvan a maga különös tulajdonságai, melyekről a szakember kiletét olyan biztosan megállapítja, mintha csak névjegyét hagyta volna hátra. Ezek az ismertetőjelek ezuttal teljesen hiányoznak. A szabadlábban levő hamisítók között nincsen egy se, akiről a rendőrség ilyen mesteri hamisításokat, egy banda ilyen páratlan megszervezését feltételezné. Ezért a Scotland Yard feltevése az, hogy

a banda vezére valószínűleg amerikai,

akinek odaát égett a talaj a lába alatt s aki ezért működése szinterét áttette Európába.

Az utolsó két esztendőben a bandának legalább tíz tagját tartóztatták le s bizonyos részleteket meg is tudtak tőlük. Így tudják, hogy asszonyok is tartoznak a bandához, akiket főleg a csekkbe beváltására használnak fel. Tudják hogy a banda tagjai — igen sokan vannak — nem ismerik egymást s minden sikerült nagyobb fogás után menekülnek Londonból s elszóródnak az egész országban s ott, mint gyanútól mentes utazók, olyan sokáig tartózkodnak, míg a londoni rendőrség kutatásának érelve a tettesek után alábbhagy. De lehetetlen volt idáig a banda vezetőjéről csak a legkisebbet is megtudni. Ha elfogják a banda valamelyik tagját, a törvényeket a legnagyobb szigorúsággal alkalmazzák, mint azt most a Birt Reginald elleni ítélet is bizonyítja. De a Scotland Yard teljesen tisztában van vele, hogy a családsokat mindaddig, míg a banda mesterhamisító főnökét lakat alá nem teszik, újra meg újra meg fogják kísérelni.

Egy székely kulturház építésének példamutató története

— Miképen épült fel a falu áldozatkészségéből a kulturház —

Mercurea Ciuc-Csikszereda, október 20. Turdától-Tordától nem messze fekszik Moldovenești község, ezer főnyi lakósa kivétel nélkül székely. A kis községben példás vallási, közmivelődési és szövetkezeti élet folyik. A falu népe — katolikusok, luteránusok, reformátusok egyaránt — arra törekszik, hogy minél szebbé, melegebbé tegye ezt a kis székely fészket. Legutóbb pedig olyan cselekedet révén irányította magára a figyelmet, mely példát mutató a magyarság számára.

A háromszázötven székely család

400 ezer leles költséggel gyönyörű közmivelődési házat épített,

amely kivitelében és méreteiben méltó párja a Sf. Gheorghe-sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeumnak. Az építkezéshez szükséges pénzalapot valósággal megható módon gyűjtötte egybe a lelkes lakosság. Az egész összeget a háromszázötven család adta össze. A lelkipásztorok kihirdették a szószekekről, hogy hajlékot akarnak építeni a közmivelődéssnek és nemes szórakozásnak. Járuljon hozzá a mozgalomhoz mindenki tehetsége szerint. A háziasszonyok megható közvetlenséggel adakoztak.

Egy-egy család minden héten három tojást szolgáltatott be a lelkipásztoroknak,

akik értékesítették a tojásokat és lassan gyűlt a pénz a nemes célra — tégláról-téglára.

Egy héten ezerötven, egy évben ötvennégyezerhatszáz, öt év alatt kettőszázhetvenháromezer darab tojás kerülhetett értékesítésre, ami legalább annyi lett tett ki. Készpénzadományokból azután felgyűlt az összeg, hogy meg lehetett kezdeni az építkezést. A férfiak sem maradtak el asszonyaik mögött.

Minden Igával rendelkező családtól önként ajánlott fel harminc ingyenes fuvarnap-számot.

Igy épült fel a közmivelődési ház és október elsején fel is avathatták. Most büszkén hirdeti a magyar áldozatkészséget, összetartást és kulturászeretetet.

Feltűnéstkelő botrány

egy turnu-severini középiskola internátusában

București, október 20. A Curentul értesülése szerint a turnu-severini Traian-liceum internátusában példátlan botrány történt. A napokban az esti órákban egy Flinta Ion nevű munkás az internátusba vitte Ruset Paulina nevű asszonyt, majd az internátus lakóinak, 16-18 éves fiuknak az asszony szerelmét közvetítette és a sikeres rábeszélés után körülbelül husz tanulótól szedett be 6-10 leiket. A diákok az esetet nagy derűvel fogadták és csupán egy akadott közöttük, Lăcătuș Dumitru, aki

a látottakon felháborodva, a legközelebbi rendőrszemhez szaladt, akit behívott az intézetbe.

Az orgiának ez a rendőr vetett véget és az asszonyt a rendőrségre vezette. A kerítő férfinak időközben nyoma veszett. Amikor a rendőr utban volt Ruset Paulinával a rendőrségre, találkozott Vintila Ion alkomiszárral, akinek kérdé-

sére elmondotta a Traian-liceumban történt esetet. Erre az alkomiszár azt mondotta a rendőrnek, hogy térjen vissza őrhelyére, majd ő vezeti az asszonyt a rendőrségre. A rendőr engedelmkedett és ezután Vintila Ion alkomiszár a Victoria szállodába vitte az asszonyt, akit annak szerelme ellenére szabadon bocsátott. Az eset így elintéződött volna, ha a történetek az internátus igazgatóságának fülébe nem jutottak volna és így a rendőrség bevezette a bűnügyi eljárást. A kikapós asszony a liceum husz tanulóját megfertőzte.

A Traian-liceum az utóbbi időkben sokat hallat magáról, mert csak pár héttel ezelőtt történt, hogy

az ötödik osztályos diákok Martinás tanárt kidobták az osztályból.

Ez az ügy még mindig nem eredményezett kel-

A HAPAG 90 éve vezető
gyorsszolgálatba!

Rendszeres indulások **Eszak-Amerikába és Kanadába** minden csütörtökön!

Középamerika
Cuba-Mexico
Keletázsia

Délamerika keleti partjai felé két- és négyhetenkint. Kitűnő komfort, mérsékelt utazási díjszabás. Szakszerű felvilágosítások mindennemű utazási ügyben. A német Afrika-vonal képviselője.

Felvilágosítások, prospektusok:

Hamburg-Amerika Linie

képviselőténél:

Künstler Utazási Irodában

Arad, Bul. Reg. Maria 24. — Telefon 1086.

Nobel-dijas tudós halála

London, október 20. Lord Rutherford, a világhírű vegyész, orvosi műtét után 66 éves korában ma meghalt. Neki sikerült először a nitrogen atomját részre bontani és ezzel bebizonyította, hogy az atom nem a legkisebb elemrész. Rutherford különben 1908-ban fizikai Nobel-díjat kapott.

AURORA

az a sorsjegyaruda, amely
a milliomosok meglepő
nagy számát kreálta

A november 15., december 15.,
január 15. és február 15.—iki
huzásokra VÁSÁROLJON
SORSJEGYET az

AURORA
sorsjegyarudánál
Ne mulassza el az
alkalmat, hogy egy
új sorsjátékot jól
kezdjen meg.

A 15. sorsjáték I.
osztályának a hu-
zása NOVEMBER
15.—én.

Helyi cím:

Casa de Păstrare a Județului Arad,
(Aradmegyei Takarékpénztár) Bul. Reg. Maria 22

SPORT-ESEMÉNYEK

Megszükült a válogatott keret -- pénteken állítják össze a csapatot

București és Cluj-Kolozsvár játékosaiából áll a B) válogatott

București, október 20. A válogató bizottság tegnap esti ülésén megszükítette a válogatott keretet, amely most már mindössze 18 főből áll. A keret az alábbi:

Kapusok: Iordachescu, P. Radulescu.

Hátvédek: Sfera, Felecan I., Dragomirescu.

Fedezetek: Munteanu I., Barbuloesu, Sucitulescu, Pop III., David.

Csatárok: Ploesteanu, Gavrilesu, Cociuban II. Sonny Niculescu, Petea Vălcov, Horoțan, Iordache, Gica Popescu.

A valószínű válogatott csapat pénteken délután tartja utolsó edzését, amelyen a Sportul Studentesc csapata lesz a válogatott jeiltek sparring-partnere. Beavatott körökben úgy tudják, hogy a következő összetételű B. válogatott csapat áll ki a magyar B. válogatott ellen:

Iordachescu (Venus) — Sjera (Venus), Felecan I. (Victoria) — Munteanu I. (Victoria), Sucitulescu (Unirea-Tricolor), David (Universitatea) Ploesteanu (Venus), Gavrilesu (Venus), Cociuban II. (Victoria), Petea Vălcov (Venus), Gica Popescu (Sportul Studentesc).

Kedden a magyar B. válogatott ellen a Venus csapata fog mérközni, azonban nem saját neve alatt, hanem mint a déli liga válogatottja.

A vasárnapi nemzeti bajnoki és kupamérközésekre aradi játékezőket is delegáltak, így a Baia-Mare-Nagybányán lebonyolításra kerülő Phönix-Olimpia mérközést Pálffy Gyula, a Simeria-Piskin lejátszásra kerülő CFR Simeria-CAMT kupamérközést Ciorogariu vezeti.

A lugoj-lugosi Vulturi Arad vasárnapi vendége, amely otthonában győzte le a Crisanát

A CAO ellen egyik legnehezebb küzdelmét vivja az AMEEA

A nemzeti bajnokság vasárnapi fordulóján ezúttal a Gloria játszik itthon, az AMEFA pedig idegenben. Mindkét csapat rendkívül nehéz feladat előtt áll és ha sikeresen veszik a vasárnapi akadályokat, úgy megerősíthetik előkelő helyezéseiket a bajnoki táblázaton.

Az A) ligában egyébként vasárnap mindössze öt mérközés kerül lejátszásra, tekintve, hogy a Venus, Juventus és Sp. Studentesc, valamint a Victoria és az „U” a B) válogatottak adnak játékosokat.

Aradon tehát a Lugoj-lugosi Vulturi Textila csapatát látja vendégül, a meglepetések csapatát, amely már két kitűnő régi A) ligás együttest fektetett kétvállra: a Ripensiát és most Oradea-Nagyváradon a Crisanát. A Gloria fela-

data nem könnyű, a Lugoj-lugosiak kemény, erőteljes futballt játszanak és ellenük csak a legjobb Gloriának van esélye a győzelemre. A mérközést Keller vezeti.

Oradea-Nagyváradon a balszerencsés CAO és az AMEFA mérköznek és a piros-feketéknek éppoly nagy erőbedobással kell küzdeniök a CAO ellen, mint a Victoria ellen, mert az Oradea-nagyváradai zöld-fehérek otthon rendkívül veszedelmesek. A mérközésre Ciurel dr.-t jelölték.

Baia-Mare-Nagybányán régi riválisok mérköznek: a Phönix és az Olimpia játszanak ezúttal először az A) ligában. A Phönix vasárnap a CAO-t is legyőzte, de az Olimpia ellen nem

lesz könnyű dolga. Az eredmény alighanem közel lesz a döntetlenhez. Közös meggyezéssel Pálffy a játékező.

Petroșani-Petroșényban a DUIG játszik vendégszerepet és ott, ahol az Unirea Tricolor kénytelen volt meghajolni, a DUIG-nak sem lehet sok keresnivalója. Mindenesetre nagy harc várható, de biztos a Jiul győzelme. Ritter vezeti a mérközést.

Timișoara-Temesváron a Ripensia és a Crisana mérköznek a bajnoki pontokért és az ex-bajnok győzelme nem vitás, csak a győzelmű arány képezheti vita tárgyát. Bucur Bărsut jeiltek bírónak.

A Slavia közgyűlése. A Slavia sportegyesület pénteken, október 22-én este 8 órai kezdettel rendkívüli közgyűlést tart az Issekutz-féle vendéglő különtermében, amelyre a tagok megjelenését kéri a vezetőség.

SGA — II. osztályu válogatott. A vasárnapi Gloria — Vulturii Textila mérközés előtt igen érdekes játék kerül lebonyolításra. Az SGA csapata mérközik a másodosztályu válogatott ellen. A másodosztályuak nagy játékerőt képviselnek és így élvezetes küzdelemre van kilátás.

Két határbíró - egy oldalon

Szolnokon történt a következő nem mindennapi eset:

A vasárnapi mérközés első félidőjében hihetetlen sértegetésekkel halmozta el a közönség a játékezőt és a neki segédkező határbírókat. A szünet után aztán furcsa dolog történt: az egyik oldalon nem volt határbíró, a másikon pedig kettő is. Az aki az első félidőben a közönség felől oldalon „teljesített szolgálatot” az ragaszkodott a hely cseréhez, a másik pedig (érthetőleg) nem akarta magát kitenni annak, — amit kollégája kapott. A második félidő már javában folyt, amikor úgy a 8-ik percben a játékező is észrevette a dolgot és utasítást adott ugyanakkor a határbíróknak, aki már az első félidőben is a közönség felől oldalon volt, hogy átjöjjen a nézői felől oldalra, mondván:

— Maga már megszokhatta a közönséget. Kifogja birni ezután is.

Mellékesen a szolnoki csapat győzött. Vajjon mi lett volna, ha történetesen kikapott volna?

A BIRÓTESTÜLET FELHÍVÁSA. A Birótestület felhívja mindazon játékezőket, akik nemzeti bajnoki (A., B., C.-liga) mérközéseket, valamint kupamérközéseket vezettek az év folyamán, az erre vonatkozó adatokat legkésőbb október 26-ika kedd estig adják le a birótestületi vezetőségnek a Gloria pályán, miután ezek az adatok a közeljövőben megtartandó közgyűlési jelentéshez szükségesek lesznek.

Figyelem! Mindazoknak, akiknek egészségük drága! A Primeros „Brillant-Extra-Prémium” és a „Luxus-Silken-finesse” garantáltan 5 évi tartóssággal bírnak mert minden egyes darabot szigorú ellenőrzéssel megőrzött speciális készülékkel szokták ellenőrizni és emiatt az emberek milliói csak PRIMEROS speciális gumit választanak részesei előnyben.

Fizessen elő
az „Aradi Közlöny”-re!

KÖZGAZDASÁG

November elsejétől egyszerűsítik a devizaigénylésekkel kapcsolatos eljárást

A Banca Nationala elhatározta, hogy lényegesen egyszerűsíti a devizaigénylések eddigi rendszerét és ezért úgy döntött, hogy november elsejétől új rendszert és új eljárást léptet életbe. Erről az elhatározásról a Banca Nationala az autorizált pénzügyeseket körlevélben értesítette, amely a következőket tartalmazza:

1937 november elsejétől kezdve az ABCD. transzfer-kérvényeket úgy a Jegybank központjánál, mint vidéki fiókjainál újrendszerű borderoukkal együtt kell benyújtani. Ezeket a bankok írógéppel töltik ki és a következő adatokat tüntetik fel: a kérvényező, a valuta, összeg, az áru minősége, a behozatali engedély és a vám-tétel száma. A fennmaradó rovatokat a Banca Nationala tölti ki.

Az említett borderoukat indigóval, hat példányban kell kiállítani, külön-külön aszerint, hogy hány országból történik a behozatal és külön-külön az alábbi beosztás szerint: a. (Kon-

tingentált áruk részére szolgáló transzfer-kérvény. b. /Nem kontingentált áruk transzfer-kérvények. c. /Más célokra szolgáló transzfer-kérvények.

Az alább felsorolt esetekben a kérvényeket csak négy példányban kell kiállítani (mellőzik a „Ghisu“ és „Cerei“ felirású fehér példányokat): Csehszlovákiából való transzferkérvény 10 ezer csehszlovákiai koronáig, Németországból 100 ezer lei-ig, Olaszországból 50 ezer lei-ig. A kiállítandó iratok színe aszerint változik, hogy milyen csoport részére történik az igénylés. A kompenzációs kérvényeket ugyancsak hat példányban állítják ki és azon feltűnő helyen szerepeltetik a „Kompenzáció“ szót.

A behozatali okmányok felsorolása a kérvény hátlapján történik.

Azokat a kérvényeket, amelyeket nem az új rendszer alapján állítanak ki, a Banca Nationala nem veszi figyelembe.

Közgazdasági hírek

Ellanvult a tőzsde üzletmenete és általában árcsökkenés következett be ott is, ahol ezideig szilárdan emelkedő irányzat mutatkozott.

Szabadforgalmu devizák árfolyama október 19-én: német márka 36.60, pengő 26.40, osztrák schilling 26.87 és fél, cseh korona 5.17-5.18.

Schacht Hjalmar dr., a német Birodalmi Bank kormányzójának látogatása ismét halasztást szenved. Valószínűleg november végén, vagy december elején kerül sor a látogatásra.

Gabonatőzsde október 19-én: 76 kilós buza — 3 és fél plusz 3 és fél százalékos — 50.000 lei, árpa 36.750 lei, köles 50.000 lei, zab — bucurestii viszonylatban — 45.000 lei.

Angol pénzügyi körökben igen kedvezően fogadták a francia közigazgatási választások eredményét. Ennek megfelelően a frank árfolyama emelkedett.

Kereskedők! Ha van adó, vámbüntetésük elintéznivalójuk a fővárosi hatóságoknál, engedélyek, autorizációk stb. forduljanak a „Casa de Sfat a Comerciantilor“-hoz, Bucuresti, Str. Lipsicani 19. Telefon 5-06-35.

— Sokmillió bírságot róttak ki egy fővárosi nagyvállalatra. Nagyarányu visszaélés ügyében nyomoz a pénzügyminisztérium. Megállapítást nyert, hogy egyik fővárosi nagy cég ellen különböző, sorozatos és súlyos természetű kihágások miatt 18 esetben készítették jegyzőkönyvet, a cég azonban összekötetései révén hamisított okmányok alapján újabb behozatali engedélyeket és vámmenteséget szerzett. A vizsgálat során rendkívül nagy összegű bírságot róttak ki a vonatkozó jegyzőkönyveket a miniszter elé terjesztették jóváhagyás végett.

Köszönetnyilvánítás.

Ezúton mondunk hálás köszönetet mindazoknak, kik gyermekünk

Micike

elhátról a szülői alkalmával sirjára virágot, koszorút helyeztek és részvétükkel fájdalomkon enyhíteni igyekeztek.

Pogonyi és Czigler-család.

Rövidlejáratu kölcsönöket folyósít a Nemzeti Mezőgazdasági Hitelintézet

Bucuresti, október 20. Bucurestii jelentés szerint a Nemzeti Mezőgazdasági Hitelintézet megkezdte a hitelek folyósítását. A hét folyamán a Nemzeti Mezőgazdasági Hitelintézet és a Banca Centrala Cooperativa, a központi szövetkezi bank közt megállapodás jött létre a kölcsönöknek a szövetkezetek közvetítésével történő folyósításra vonatkozóan.

Egyelőre a hitelintézet rövid lejáratu, vagyis 3—12 havi és közép lejáratu, vagyis egy évtől öt évig terjedő kölcsönöket ad a kisgazdáknak. A rövid lejáratu kölcsönök vetőmagvak és mezőgazdasági szerszámok vásárlására szolgálnak. A földvásárlásokat célzó hosszabb lejáratu kölcsönök folyósítására és ezek feltételeinek megállapítására később kerül sor.

Szilárdak a gyarmatáru piac árai

Arad, október 20. A belföldi gyarmatáru piac az utóbbi hetekben megelégnit, ami az időjárás alakulásának tudható be. Általában szilárd árai jellemzik a piacot, a kereslet élénk és áremelkedés lehetséges. A rizs áraknál gyengülő irányzat mutatkozik, viszont az olajbogyó, a teafélék és több más egyéb importáru drágul. A citrom ára változatlan.

Szenzációs tudományos megállapítások

Az új olcsó energia-forrás: a klorofil

— Az atomhoz hasonlóan meghisérlik a klorofil robbantását —

Rochester, október 20. Az amerikai vegyészegyesület ülést tartott Rochesterben s ezen az ülésen a vegytani tudomány szenzációs, általános érdekű új eredményeiről és kutatásairól számoltak be.

Az új felfedezések közelebb hoznak bennünket az élet legnagyobb rejtelméhez: az atomok és molekulák különböző elrendezéséből *hogyan születik meg a legnagyobb csoda, az élőlény.*

Már régen úgy gondolták a vegyészek és biológusok, hogy az élet titka a protein-molekulák végtelenül bonyolult rendszerében rejtőzik. A proteinek közé tartozik az albumin, a tojásfehérje egyik fő összetétele. Régi elmélet az is, hogy a proteinek egy fajtája, az enzimek diktatori hatalmat gyakorolnak molekulatársaik felett és így az élet egész *tüneményét irányítják. Őket nevezhetjük az élet és halál kulcsainak.*

Az enzimek valódi természetét azonban csak most sikerült felfedni. Csak most tudtak enzimeket tiszta állapotban, rendkívül szép kristályok formájában előállítani. És csak az utóbbi hetekben és hónapokban állapíthatták meg pontosan a kémikusok és biokémikusok, hogy a gének, amelyek az öröklést megszabják, a legrettenetesebb betegségek vírusai, a természet legapróbb legfurcsább parazitái a láthatatlan fágok, amelyek megtamadják és szétrombolják a mikrobákat, szintén proteinek, még pedig *enzim-proteinek.*

Az enzim-proteinek természetének megértéséhez nagyon hozzájárul egy nemrég feltalált csodálatos készülék, az ugynevezett ultracentrifugátor, mely percenként 100.000 fordulatot tesz. Ez a készülék választja ki a nehéz proteinmolekulákat a többi molekula közül. Működése ugyanazon az elven alapszik, mint a köpülés.

A modern kémikusok másik nagy problémája annak a rejtélynek megoldása, hogy a *zöld növények hogyan építik fel testüket.*

A növényi táplálkozás forrása az ugynevezett *fotoszintézis.* Ezuttal ez a forrása az állati és az emberi táplálkozásnak is, mert hiszen az állat és az ember növényekkel, illetve növényevő állatokkal táplálkozik. Fotoszintézisből erednek a föld mélyében rejtőző szén- és olajkincsek is.

A fotoszintézis abban áll, hogy a növény zöld pigmentjének, a klorofilnak segítségével emyeri a napsugárzást s az így nyert energia megköti és cukorra változtatja a levegő szénoxidját és a talajból felszívott vizet. A zöld növény olyan nagyszabású és látszólag könnyed módon viszi véghez ezt a csodálatos átalakítást, hogy az ember figyelmét már a történelemelőtti idők óta fogva felkeltette. Hiszen a

cukor az élőlény testének legfontosabb nyersanyaga.

A mai kémikusok most azért foglalkoznak újra igen behatóan a régi nagy problémával, mert az *utóbbi időben sok mindent sikerült megtudni a klorofil szerkezetéről és működéséről* és mert a növényi minisztérium megoldásában *korlátlan mennyiségű olcsó energiaforrást látnak.* Ez az energiaforrás a mai tudomány világnál sokkal nagyobb valószínűséggel megnyitható, mint az atomban rejtőző energia, amelyről a fizikusok remélik az egész emberi energiagazdálkodás gyökeres átalakítását.

Kiderült, hogy a klorofil két összetevőből áll. *Mindkettő az atomoknak igen onyolult szerkezete.* Ezeknek az összetevőknek taian a legérdekesebb tulajdonsága, hogy rendkívül hasonlítanak a hemoglobinhoz, ahoz az anyaghoz, amely az emberi vér vörös színét adja. Ugy sejtik, hogy a *klorofil működése is hasonlít a hemoglobin működéséhez,* ami abban áll, hogy oxigént visz a test szöveteibe és a kutatók megvannak győződve arról, hogy amennyiben a zöld pigmentek, a klorofilnak a chemizmusát megismerik, az emberi vér vörös pigmentjének chemizmus is tisztázva lesz. *Igy mutatnak a legújabb felfedezések is újra meg újra az élet ősi nagy egységé felé.*

Özv. csukalóczy Csukay Lászlóné, mint feleség és özv. csukalóczy Csukay Gyuláné, mint édesanya, valamint az egész rokonság mélyszéges bánattal tudatják, hogy forrón szeretett férje, illetve a legjobb gyermek, testvér, sógor és rokon

csukalóczy

Csukay László

földbirtokos

életének 37-ik és boldog házasságának 11. évében a halotti szentségek ájtatos felvétele után f. hó 20-án hajnali 1 órakor hosszas és emberfeletti szenvedés után átadta nemes lelkét az Urnak.

Szeretett halottunk földi maradványait f. hó 21-én, csütörtökön d. u. 4 órakor a felső temető halottas házából helyezzük örök nyugalomra.

Az engesztelő szent mise a minorita atyák templomában f. hó 22-én d. e. 10 órakor fog az egkek urának bemutatni.

